

POPULYTICS

What would you do?

Uitkomsten van een inwonersraadpleging in gemeente Bladel over de omgevingsvisie en de brede visie op welzijn

Datum: 15 januari 2024

Dit onderzoek is uitgevoerd door Populytics, een startup van de TU Delft,
in opdracht van Gemeente Bladel

Wendel Scholma

Shannon Spruit

Charlotte Tuit

Rosa Vroom

www.populytics.nl

Inhoud

Samenvatting	5
1. Introductie	7
2. Methodologie	8
2.1 Ontwerptraject	8
2.2 Opzet van de raadpleging	9
2.3. Dataverzameling	13
2.4 Socio-demografische gegevens van de deelnemers	13
3. Resultaten Omgevingsvisie	16
3.1 Resultaten gemiddeld totaal	16
3.2 Resultaten uitgesplitst naar kernen	23
3.3 Het woningdossier	27
4. Resultaten Brede Visie op Welzijn	28
4.1 Wat waarderen deelnemers aan de gemeente?	29
4.2 Wat zien deelnemers in de toekomst graag anders in de gemeente?	29
4.3 Onderdeel 'Eigen kracht'	29
4.4 Onderdeel 'Sociaal netwerk'	33
4.5 Rol van de gemeente	35
5. Ervaring raadpleging	37
Referenties	38
Bijlage 1. Teksten onder de informatieknoppen	39
Bijlage 2. Welke argumenten geven deelnemers voor hun keuzes?	44

Samenvatting

Deelname:

Tussen 18 september en 16 oktober 2023 deden 657 inwoners van de gemeente Bladel mee aan een online inwonersraadpleging volgens de PWE-methode over de omgevingsvisie en de brede visie op welzijn. Met een deelname van 3,1% op het totaal aantal inwoners van de gemeente zagen we een goede opkomst. Deelnemers uit alle kernen en van alle leeftijdsgroepen deden evenwichtig verdeeld mee. Jongeren onder de 35 waren iets ondervertegenwoordigd.

Opzet raadpleging:

De raadpleging bestond uit een onderdeel over de omgevingsvisie, waarin deelnemers een prioritering moesten maken uit 10 doelen die van belang zijn voor de uitwerking van de omgevingsvisie. En een tweede onderdeel over de brede visie op welzijn, waarin deelnemers aangaven hoe belangrijk ze verschillende doelen rond de thema's 'eigen kracht' en 'sociaal netwerk' vinden.

Waardering:

95% van de deelnemers waardeerde de raadpleging met een voldoende. Een ruime meerderheid van de deelnemers gaf aan het fijn te vinden om hun mening te geven over deze onderwerpen (82%). Ook een ruime meerderheid van deelnemers gaf aan dat ze het een prettige manier vonden om hun mening te geven (75%).

Resultaten omgevingsvisie:

- De doelen “Zorgen voor voldoende voorzieningen” en “Meer huizen bouwen” krijgen hoge prioriteit. Meer dan de helft van de Bladelaren kiest voor extra inzet op deze doelen. Ze willen dus dat de gemeente meer doet dan het volgen van de plannen. We zien slechts een beperkte groep die dit niet belangrijk vindt. Dit wijst erop dat er een groot draagvlak is dat de gemeente deze zaken oppakt.
- De verschillen tussen kernen zijn niet allemaal statistisch significant, maar er lijken interessante trends te zijn:
 - Deelnemers uit de kleinere kernen Casteren, Netersel en Hoogeloon lijken meer voorstander te zijn van extra bouwen en extra bouwen binnen de kernen.
 - In de grote kernen Bladel en Hapert geven deelnemers relatief meer prioriteit aan doelen zoals 'zorgen voor meer groen in de wijk' en 'winkelcentra aantrekkelijker maken'.
- Het woningdossier is het thema waar we de grootste verschillen in voorkeuren zien. Met name als het gaat om het wel of niet bouwen van huizen binnen de kernen.
 - Er is breed draagvlak voor bouwen van meer woningen, vooral voor jongeren, starters en ouderen.
 - Ook veel deelnemers zijn voorstander van bouwen binnen de kernen, maar we zien op dit doel ook tegenstand. Hoogbouw wordt niet onomwonden als de beste optie gezien. Als hiertoe wordt overgegaan is het voor veel inwoners belangrijk dat het dorpse karakter, groen en (levens)ruimte zoveel mogelijk behouden blijft. Het belang hiervan wordt met name door inwoners van Bladel en Hapert genoemd.
 - Bouwen aan de randen van kernen wordt door velen als een goede oplossing gezien.

Resultaten brede visie op welzijn:

- Eigen kracht:
 - “Prettig oud worden in de eigen omgeving” en “veilig en gezond opgroeien” zijn de twee belangrijkste doelen om op in te zetten als het gaat over ‘eigen kracht’.
 - Prettig oud worden: Voor veel deelnemers mag er extra aandacht komen voor ouderen(zorg). Met name in de vorm van woningen en voorzieningen
 - Veilig en gezond opgroeien: Met name de verkeersveiligheid mag van veel deelnemers verbeterd worden.

- 40% van de deelnemers kiest voor extra inzet voor het doel dat mensen van buiten Bladel zich in de gemeente thuis voelen. Vergeleken met de andere onderwerpen wordt er relatief iets vaker voor minder of een neutrale inzet gekozen op dit doel.
- Sociaal netwerk:
 - Geen van de doelen is onbelangrijk
 - Het ondersteunen van mantelzorgers, activiteiten voor jeugdigen en tegengaan van eenzaamheid zijn de belangrijkste doelen.
 - Er zijn interessante verschillen tussen kernen. Hoewel de verschillen niet significant zijn, geeft dit mogelijk een indicatie van verschillende wensen per kern. 'In Bladel is een bruisend verenigingsleven waar iedereen aan mee kan doen' krijgt minder inzet van deelnemers uit Bladel in vergelijking met andere plaatsen, terwijl deelnemers uit Casteren en Netersel hier meer op inzetten. 'In gemeente Bladel voelt niemand zich eenzaam' lijkt in Casteren en Netersel iets minder belangrijk.
- Rol van de gemeente: deelnemers noemen geregeld het belang van een gemeente die luistert naar haar inwoners. Dit wordt door een deel van de inwoners momenteel als positief ervaren. Deze raadpleging is dus voor hen ook een positieve ervaring.

1. Introductie

Gemeente Bladel maakt in 202 twee plannen: Een plan over het gebruik van de ruimte, de omgevingsvisie. En een plan over een goed leven in Bladel. Dit is de brede visie op welzijn. Om deze plannen aan te laten sluiten bij alles wat inwoners wel en niet belangrijk vinden, heeft de gemeente een inwonersraadpleging uitgevoerd, waarin inwoners meedenken over deze twee onderwerpen.

Omgevingsvisie: Er wonen momenteel ongeveer 20.000 mensen in de gemeente. Dat worden er in de toekomst waarschijnlijk nog meer, maar de ruimte groeit niet mee. Voor iedere inwoner is er ongeveer één voetbalveld aan ruimte beschikbaar. Deze ruimte is onder andere voor huizen, scholen, zorginstellingen, winkels en bedrijven. En er is plek voor sportvelden, parken, landbouw en natuur. Niet alles kan overal. Om inzicht te krijgen in wat inwoners belangrijk vinden bij het gebruik van de ruimte, zijn tien doelen gekozen waar de gemeente op kan inzetten bij het maken van keuzes over de ruimte. Deelnemers aan de raadpleging moesten aangeven welke doelen ze meer en minder belangrijk vinden.

Brede Visie op Welzijn: De gemeente Bladel vindt het belangrijk dat het fijn wonen is in de gemeente. Bladel wil dat mensen gezond en gelukkig kunnen leven en elkaar helpen als dat nodig is. Er zijn diverse hulpvoorzieningen voor mensen die dat nodig hebben. De gemeente kan een aantal dingen doen om de eigen kracht en het sociaal netwerk van inwoners te versterken. Een rijk verenigingsleven, sport, cultuur, onderwijs en gemeenschapshuizen dragen bijvoorbeeld bij aan een goed leven in Bladel. Om inzicht te krijgen in wat inwoners belangrijk vinden voor het welzijn in de gemeente, zijn in de raadpleging diverse vragen voorgelegd over de onderwerpen ‘eigen kracht’ en ‘sociaal netwerk’.

Een inwonersraadpleging op basis van de Participatieve Waarde Evaluatie methode

De inwonersraadpleging is uitgevoerd op basis van de Participatieve Waarde Evaluatie (PWE) methode. De essentie van de PWE methode is dat inwoners een advies kunnen geven over een keuzevraagstuk van de overheid. Inwoners worden als het ware op de stoel van de overheid gezet. Het keuzevraagstuk van een overheid wordt nagebootst in een online omgeving. Vervolgens wordt aan inwoners gevraagd wat zij zouden adviseren als zij in de schoenen van de beleidsmaker zouden staan. Dit levert een scherp beeld op van hun voorkeuren, van gemeenschappelijke waarden en hoe deze waarden volgens burgers moeten worden vertaald in beleid. Daarnaast geeft het inzicht in welke zorgen er achter weerstand zitten.

De PWE methodiek wordt vaak toegepast

PWE is in Nederland al eerder toegepast voor het opstellen van coronabeleid op de lange termijn (Geijssen et al., 2022; Mouter et al., 2021c). Ook werd deze methode ingezet voor de evaluatie van transportbeleid voor de Vervoerregio Amsterdam (Mouter et al., 2021a) en in het ontwerptraject van de Lelylijn (Mouter et al., 2023b), voor het betrekken van inwoners bij klimaatbeleid (Mouter et al., 2021b) en de energietransitie (Mouter et al., 2021c; 2023a), beleid ter bescherming tegen overstromingen (Mouter et al., 2021d) en het betrekken van burgers bij aanpassingen aan het stelsel medische rijgeschiktheid (Spruit et al., 2021). Een grote en diverse groep burgers deed mee aan deze PWE's en de ruime meerderheid van de deelnemers is positief over deze participatievorm. Meer informatie over de methode is te vinden via www.populytics.nl.

2. Methodologie

In deze sectie geven wij informatie over het opzetten van de raadpleging, de data-verzameling, de kenmerken van de deelnemers en de analysemethoden die wij gebruiken.

In een PWE-raadpleging achterhalen we welke doelen burgers belangrijk vinden en welke doelen relatief onbelangrijk voor hen zijn. We brengen in kaart welke verschillende groepen inwoners er te identificeren zijn wat betreft de manier waarop zij verschillende doelen prioriteren en we stellen de kenmerken van deze groepen vast. Ook brengen we in kaart welke gemeenschappelijke waarden deze groepen met elkaar kunnen verbinden. Ook stellen we vast welke argumenten deelnemers gebruiken bij hun keuze om bepaalde doelen te prioriteren boven andere doelen en hoe inwoners vinden dat doelen concreet moeten worden doorvertaald in beleid.

Een sterk punt van PWE is dat de methode goed aansluit bij de participatiebehoeften van het ‘stille midden’. De methode is laagdrempelig, deelname kost ongeveer 20 minuten en je kan meedoen waar en wanneer je maar wilt. Dit zorgt ervoor dat niet alleen de ‘usual suspects’ meedoen aan een PWE. De middengroep vinden echter dat methoden als een opiniepeiling of een referendum een complex vraagstuk te veel platslaan tot een ‘Ja/Nee-keuze’. Een PWE gaat een stuk verder omdat deelnemers hun voorkeuren kunnen uiten op basis van een totaalplaatje van beleidsopties en effecten. Deelnemers krijgen de kans om waarden en/of beleidsopties in samenhang te beoordelen, ze kunnen hun voorkeuren motiveren en nuanceren en eigen ideeën aandragen.

2.1 Ontwerptraject

Het doel bij het ontwerpen van een PWE is om een keuzevraagstuk van de beleidsmaker zo goed mogelijk na te bootsen. In het ontwerpproces proberen we ervoor te zorgen dat het vraagstuk zo wordt nagebootst dat verschillende groepen inwoners op een goede manier hun waarden, voorkeuren en zorgen kunnen doorgeven aan beleidsmakers en dat de kans tegelijkertijd zo groot mogelijk is dat de uitkomsten van de raadpleging bruikbare informatie oplevert voor beleidsmakers.

Een belangrijk aspect bij het ontwerpen van een PWE is het zoeken naar de juiste balans tussen complexiteit en toegankelijkheid. Een verschil tussen een PWE raadpleging aan de ene kant en een opiniepeiling aan de andere kant is dat in een PWE de deelnemer een deel van de complexiteit ervaart die een beleidsmaker ook ervaart, terwijl in een opiniepeiling een complex vraagstuk wordt platgeslagen in een “Ja/Nee keuze”. Tegelijkertijd proberen we de PWE zo toegankelijk mogelijk te maken door de teksten te laten controleren door een taalbureau, door de raadpleging te starten met een animatie en door de raadpleging te testen voordat deze live gaat.

Maar tijdens het ontwerpproces van een PWE moeten er altijd keuzes worden gemaakt en daarbij streven de onderzoekers ernaar dat complexiteit en toegankelijkheid zo goed mogelijk met elkaar in balans blijven. Het doel is dat deelnemers in de inwonersraadpleging een belangrijk deel van de complexiteit van de beleidsmaker ervaren en dat zij op een toegankelijke manier een advies kunnen geven. Je wilt graag dat de raadpleging toegankelijk genoeg is voor allerlei soorten inwoners (jong/oud, theoretisch geschoold/praktisch geschoold). Dus je wil niet alle complexiteiten die een beleidsmaker kent in de raadpleging verwerken, maar alleen het essentiële deel.

Twee ontwerp perspectieven

Het ontwerpproces van de raadpleging bestond uit enkele verdiepende sessies met de teams van de omgevingsvisie en de brede visie op welzijn. Tijdens het ontwerpproces is erop gelet om de vraagstelling en de opties die deelnemers kunnen kiezen te beoordelen en aan te scherpen vanuit twee perspectieven:

- 1) Het is erg belangrijk om vanuit het perspectief van de beleidsmaker te kijken. In de ideale situatie helpen de resultaten van de raadpleging beleidsmakers bij belangrijke keuzes. Wanneer een beleidsmaker moeilijke keuzes moet maken dan moeten de resultaten van de inwonersraadpleging hem/haar helpen bij het maken van deze keuzes.
- 2) Het is erg belangrijk om vanuit het perspectief van de inwoner te kijken. In de ideale situatie voorkomen we dat de vraagstelling voor inwoners te smal is en dat er opties ontbreken die zij graag zouden willen kunnen kiezen.

Tussen deze twee perspectieven moet regelmatig een balans worden gevonden. Het kan zijn dat bepaalde opties die inwoners belangrijk vinden niet terugkomen in een raadpleging omdat het voor beleidsmakers al duidelijk is welke keuze zij gaan maken ongeacht de uitkomsten van de raadpleging. In dat laatste geval is het onwenselijk om de optie voor te leggen aan inwoners. Het kan voorkomen dat de vraagstelling breder wordt dan nodig is volgens beleidsmakers omdat inwoners integraal naar een vraagstuk kijken en dus ook hun voorkeuren willen kunnen doorgeven over vraagstukken die in hun beleving sterk raken aan het vraagstuk waar de beleidsmaker mee bezig is. Voor de raadpleging in gemeente Bladel is deze balans concreet gezocht door de volgende keuzes te maken:

Keuze 1: Voor het onderdeel over de omgevingsvisie zijn de tien doelen die aan deelnemers werden voorgelegd afgeleid uit de concept omgevingsvisie

Deze doelen vormen de basis waarop beslissingen moeten worden genomen, en het perspectief van inwoners is van belang om mee te nemen in de besluitvorming door de gemeente.

Keuze 2: Keuzeopties randomiseren

Om invloeden op de keuzes van deelnemers te voorkomen, worden de keuzeopties in het platform willekeurig geordend. Hierdoor wordt vermeden dat een specifieke optie altijd als eerste of juist als laatste aan deelnemers wordt getoond, waardoor de objectiviteit van de keuzes wordt gewaarborgd.

Keuze 3: Voor het onderdeel over de brede visie op welzijn zijn enkele open vragen en vijftien keuzevragen opgenomen.

Deze benadering is gekozen om de vragen over welzijn op een toegankelijke manier voor te leggen, zowel om de duur van de raadpleging te beperken als vanwege de voortdurende ontwikkeling van dit thema, waarvoor nog geen startdocument beschikbaar was. De open vragen waren optioneel en werden toegevoegd om uitgebreide input van inwoners te verzamelen en eventuele blinde vlekken te identificeren.

Afronding

Nadat het ontwerp van de raadpleging afgerond is, deze in het platform Wevaluate geladen. Er werd een animatie met ondertiteling gemaakt waarin de inhoud van de raadpleging op een toegankelijke manier werd uitgelegd aan deelnemers. Ook werd er een taalcheck uitgevoerd door een taalbureau om de raadpleging geschikt te maken voor laaggeletterden. De laatste feedback werd verwerkt en op 18 september ging de raadpleging live. Op 16 oktober is de raadpleging afgesloten.

2.2 Opzet van de raadpleging

De raadpleging bestond uit de volgende onderdelen:

- Enkele socio-demografische vragen vooraf.
- Een onderdeel over de omgevingsvisie. Dit was een keuzetaak met 10 doelen waarin deelnemers konden aangeven in hoeverre de gemeente zich volgens hen moet inspannen om verschillende doelen te realiseren. Nadat de keuzes waren gemaakt, kregen deelnemers de mogelijkheid om per doel een motivatie te geven voor de gemaakte keuze.
- Een onderdeel over de brede visie op welzijn. Dit onderdeel bestond uit enkele open vragen en vijftien doelen waarvoor deelnemers konden aanvinken of ze hier (helemaal) niet op zouden inzetten, neutraal tegenover het doel staan, of (heel) sterk op het doel zouden inzetten.
- Tot slot volgden enkele vragen over hoe de inwoners de raadpleging hebben ervaren.

Deel 1: Advies geven over ruimte (omgevingsvisie)

In de raadpleging zagen deelnemers eerst 10 doelen waar de gemeente Bladel zich voor kan inspannen. In tabel 2.1 wordt een overzicht gegeven van de doelen. Deelnemers konden met schuifjes aangeven voor welke doelen de gemeente zich extra moet inspannen of waar de gemeente zich juist minder voor moet inspannen. Ze konden dus aangeven aan welke doelen de gemeente vooral (geen) ruimte, geld en tijd moet besteden. Deelnemers zagen dat de totale inspanning die de gemeente kon leveren beperkt was. Ze konden in principe maar voor 2 doelen aangeven dat de gemeente zich er maximaal voor zou moeten inspannen. Als ze de gemeente wilden adviseren om zich voor nog meer doelen maximaal in te spannen, dan moesten ze ook aangeven voor welke doelen de

gemeente zich minder zou moeten inspannen. Voor elk doel konden deelnemers zien wat op dit moment de plannen zijn van de gemeente en wat het betekent als de gemeente zich meer of minder inspant voor een doel. In Bijlage 1 wordt een overzicht gegeven van alle informatieve teksten die deelnemers konden lezen per doel.

Tabel 2.1 De tien doelen in de keuzetaak van de raadpleging.

1	Zorgen voor meer groen in de wijk
2	Meer groene energie maken
3	Meer ruimte maken voor fietsers en voetgangers
4	Zorgen dat dorpen goed bereikbaar zijn
5	Boeren helpen met veranderingen
6	Zorgen voor meer banen
7	Zorgen voor voldoende voorzieningen, bijvoorbeeld scholen, sportplekken en huisartsen
8	Winkelcentra aantrekkelijker maken
9	Meer bouwen binnen de kernen
10	Meer huizen bouwen

Figuur 2.1 geeft een voorbeeld van de keuzetaak met sliders in de online omgeving van de raadpleging. Wanneer deelnemers wilden zien wat het geven van punten aan een doel kon betekenen, dan konden ze klikken op de informatieknop. Figuur 2.2 laat voor één van de doelen een voorbeeld zien van de tekst onder de informatieknop. In Bijlage 1 presenteren we voor alle doelen de informatie die deelnemers te zien kregen als ze op de informatieknop klikten.

Figuur 2.1 Een impressie van de online omgeving van de raadpleging.

wevaluate Ruimte en Welzijn in Gemeente Bladel

←

Waar moet de gemeente Bladel zich voor inspannen?

Zet de schuifjes naar rechts of links als je vindt dat de gemeente meer of minder op een doel moet inzetten.

i Zorgen voor voldoende voorzieningen, bijvoorbeeld scholen, sportplekken en huisartsen

plannen volgen

maximale inspanning

i Zorgen voor meer groen in de wijk

plannen volgen

maximale inspanning

i Meer groene energie maken

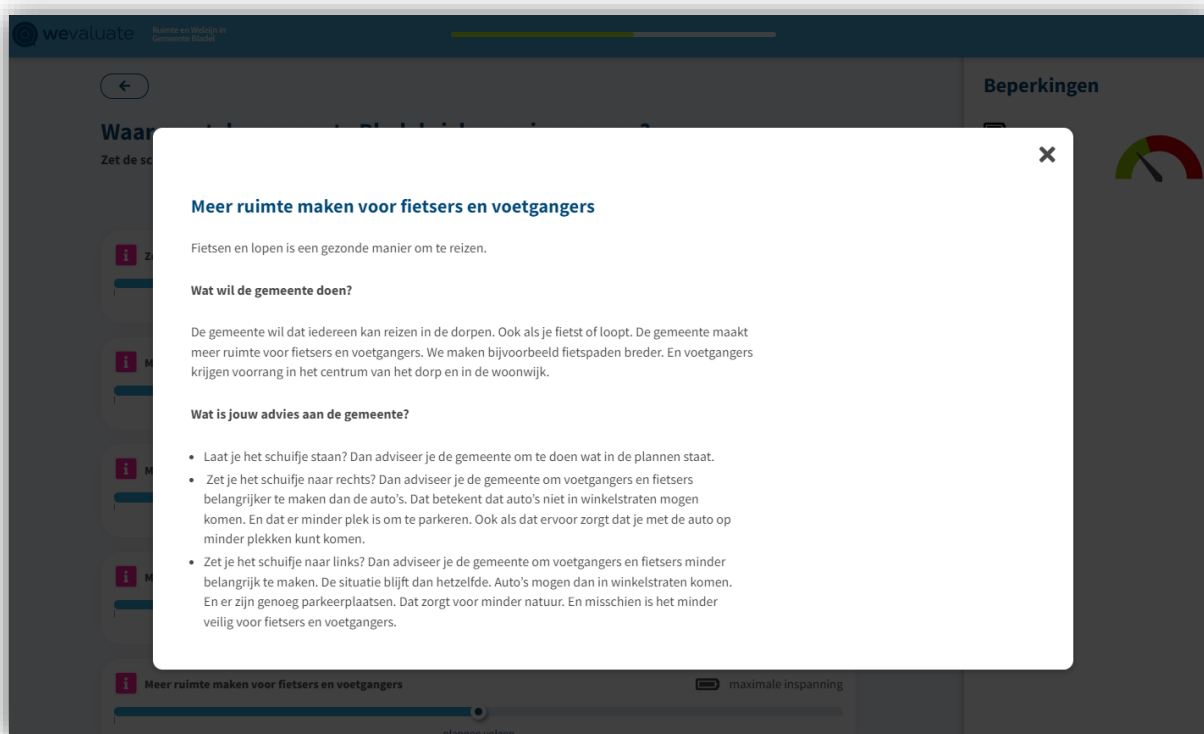
plannen volgen

maximale inspanning

Beperkingen

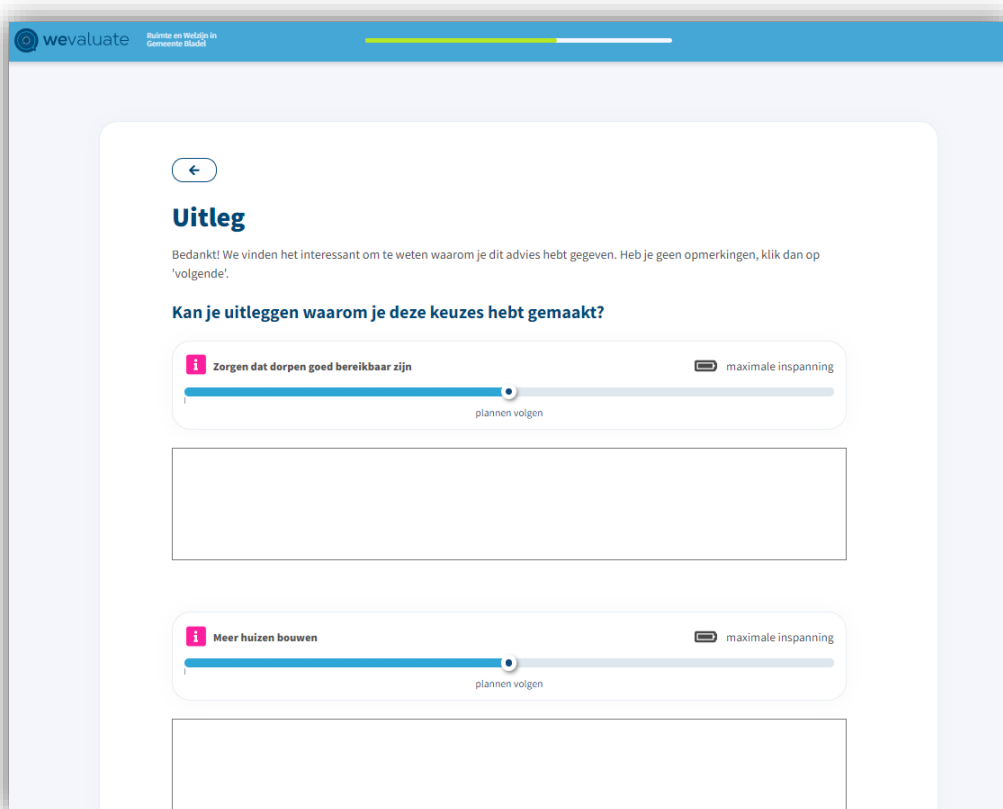
Inspanning

Figuur 2.2 Een voorbeeld van een tekst onder de informatieknop.

Nadat deelnemers hun keuzes hadden gemaakt werd hen gevraagd om de gemaakte keuzes toe te lichten. Figuur 2.3 geeft een indruk hoe dit er in de online omgeving uitziet.

Figuur 2.3 Deelnemers kregen de mogelijkheid om elk van hun keuzes toe te lichten.

Deel 2: Vragen over het leven in onze gemeente (Brede Visie op Welzijn)

Het tweede deel van de raadpleging ging over de brede visie op welzijn. Dit deel bestond uit:

Twee open vragen vooraf: “Wat waardeer je aan onze gemeente?” en “Wat zie je in de toekomst graag anders in onze gemeente?”

Onderdeel ‘Eigen kracht’

Over eigen kracht werden 8 doelen gegeven waarbij deelnemers konden aangeven of ze hier helemaal niet – sterk op willen inzetten. Figuur 2.4 geeft hier een impressie van. Vervolgens kregen deelnemers de open vraag ‘Zijn er doelen die je mist die ook belangrijk kunnen zijn zodat inwoners van Bladel zich op eigen kracht kunnen redden in de samenleving?’

Figuur 2.4 Een impressie van het onderdeel over ‘Eigen kracht’ in de online omgeving van de raadpleging.

	Helemaal niet op inzetten	Niet op inzetten	Neutraal	Op inzetten	Sterk op inzetten
In welk gezin je geboren bent, bepaalt niet welke kansen je krijgt	☐	☐	☐	☐	☐
Geldproblemen vormen geen belemmering om mee te kunnen doen in de samenleving	☐	☐	☐	☐	☐
Iedereen voelt zich thuis in gemeente Bladel. Ook als je hier niet geboren bent	☐	☐	☐	☐	☐
Inwoners met een handicap ervaren geen belemmeringen om mee te kunnen doen	☐	☐	☐	☐	☐
Inwoners kunnen prettig oud worden in hun eigen omgeving	☐	☐	☐	☐	☐
Inwoners kunnen veilig en gezond opgroeien	☐	☐	☐	☐	☐
Er zijn voldoende sport- en beweegmogelijkheden	☐	☐	☐	☐	☐
Als je een goed idee hebt, is er in gemeente Bladel ruimte om dit uit te voeren	☐	☐	☐	☐	☐

Onderdeel ‘Sociaal netwerk’

Over sociaal netwerk werden 7 doelen gegeven waarbij deelnemers konden aangeven of ze hier helemaal niet – sterk op willen inzetten. Figuur 2.5 geeft hier een impressie van. Vervolgens kregen deelnemers de open vraag “Zijn er doelen die je mist die ook belangrijk kunnen zijn zodat inwoners van Bladel hun sociale netwerk kunnen versterken?”

Figuur 2.5 Een impressie van het onderdeel over ‘Sociaal netwerk’ in de online omgeving van de raadpleging.

	Helemaal niet op inzetten	Niet op inzetten	Neutraal	Op inzetten	Sterk op inzetten
In Bladel is een bruisend verenigingsleven waar iedereen aan mee kan doen	☐	☐	☐	☐	☐
Mantelzorgers hebben de mogelijkheden om ondersteuning aan hun naasten te bieden	☐	☐	☐	☐	☐
In gemeente Bladel voelt niemand zich eenzaam	☐	☐	☐	☐	☐
Er zijn voldoende ontmoetingsmogelijkheden in de buurt	☐	☐	☐	☐	☐
In gemeente Bladel heb je prettig contact met je buurtgenoten	☐	☐	☐	☐	☐
In gemeente Bladel helpt iedereen elkaar	☐	☐	☐	☐	☐
Er zijn voldoende activiteiten voor jeugdigen	☐	☐	☐	☐	☐

2.3. Dataverzameling

Aan de raadpleging konden alle inwoners uit de gemeente van 18 jaar of ouder die geïnteresseerd zijn deelnemen. Gedurende de tijd dat de raadpleging live stond, is de deelname gemonitord. Hierbij werd gekeken of bepaalde groepen (bijvoorbeeld een bepaalde leeftijdsgroep, kern of geslacht) ondervertegenwoordigd bleven. Dit werd gedaan om de communicatie richting groepen eventueel te kunnen bijsturen. Naast diverse communicatie over de raadpleging, heeft ook het Bladelse inwonerspanel een directe uitnodiging ontvangen om deel te nemen.

Het kan altijd voorkomen dat deelnemers een raadpleging niet serieus hebben ingevuld. Deze deelnemers zijn niet meegenomen in de data analyse.

2.4 Socio-demografische gegevens van de deelnemers

Tabel 2.2 laat zien dat alle subgroepen (mannen en vrouwen, verschillende leeftijdsklassen, verschillende kernen) ongeveer hetzelfde zijn vertegenwoordigd in de groep deelnemers en de gehele bevolking van de gemeente Bladel. We zien alleen dat jongeren onder de 35 zijn iets ondervertegenwoordigd en 65-plussers zijn oververtegenwoordigd.

In totaal rondde 657 deelnemers de raadpleging af, dit is 3,1% van het totaal aantal inwoners van de gemeente. Vergeleken met andere raadplegingen is dit een heel mooi aantal deelnemers. Vergelijk bijvoorbeeld de provinciale raadpleging in Zuid-Holland over de ruimtelijke puzzel: 5.916 deelnemers / 0,16% van de bevolking. En de provinciale raadpleging in Noord-Holland over het landelijk gebied: 6.965 deelnemers / 0,26% van de bevolking. Aan een recente gemeentelijke raadpleging in Eemnes over schone energie deden 372 deelnemers mee, 3,9% van de totale bevolking van de gemeente.

Tabel 2.2 Verdeling van de deelnemers aan de raadpleging naar geslacht, leeftijd en kern.

	Inwoners gemeente Bladel	Deelnemers raadpleging
Totaal aantal	21.009	657
Geslacht		
Man	50,8% (10.665)	52,3% (340)
Vrouw	49,2% (10.344)	47,7% (310)
Leeftijd (18 en ouder 17.281)		
Jonger dan 35 (vanaf 18)	23,8% (4.113)	9,0% (59)
35-64	48,4% (8.368)	53,7% (353)
65 en ouder	27,8% (4.800)	37,3% (245)
Kern		
Bladel	51,1% (10.725)	44,6% (293)
Hapert	27,4% (5.760)	30,3% (199)
Hoogeloon	11,0% (2.305)	10,0% (66)
Casteren	5,4% (1.135)	5,8% (38)
Netersel	5,1% (1.080)	7,9% (52)
Zeg ik liever niet / weet ik niet	-	1,4% (9)

Tabel 2.3 laat zien dat een groot deel van de deelnemers aan de raadpleging in een van de dorpskernen woonachtig is.

Tabel 2.3 Woonsituatie van de deelnemers aan de raadpleging.

Woonsituatie (656)	Aantal deelnemers
Ik woon in een dorpskern	539
Ik woon landelijk	109
Zeg ik liever niet / weet ik niet	8

Tabel 2.4 laat zien wat de deelnemers voornamelijk doen in het dagelijks leven.

Tabel 2.4 Verdeling van de deelnemers aan de raadpleging naar wat deelnemers voornamelijk doen in het dagelijks leven.

Beroep (648)	Aantal deelnemers
Ik ben huisman/huisvrouw	17
Ik ben met pensioen	218
Ik doe betaald werk	358
Ik doe vrijwilligerswerk	26
Ik ga naar school/studeer	7
Zeg ik liever niet / weet ik niet	22

Tabel 2.5 laat de financiële situatie van de deelnemers zien.

Tabel 2.5 Financiële situatie van de deelnemers aan de raadpleging.

Financiële situatie huishouden (617)	Aantal deelnemers
Ik houd meestal een beetje geld over	296
Ik houd meestal veel geld over	149
Ik kan precies rondkomen	89
Ik moet schulden maken	5
Ik moet spaargeld aanspreken	26
Zeg ik liever niet / weet ik niet	52

Tabel 2.6 laat de verdeling tussen verschillende types huishouden zien.

Tabel 2.6 Type huishouden van de deelnemers aan de raadpleging.

Samenstelling huishouden (631)	Aantal deelnemers
Iets anders, bijvoorbeeld een studentenwoning	4
Ik woon alleen	73
Ik woon met een partner, zonder kinderen	287
We zijn een gezin met twee ouders	244
We zijn een gezin met één ouder	15
Zeg ik liever niet	8

3. Resultaten Omgevingsvisie

In dit hoofdstuk presenteren we de resultaten van het eerste deel van de raadpleging over de omgevingsvisie. In sectie 3.1 bespreken we de gemiddelden van alle 657 deelnemers tezamen. In sectie 3.2 gaan we specifiek dieper in op het woningdossier. In sectie 3.3 gaan we in op de verschillen in voorkeuren tussen deelnemers uit de verschillende (grote en kleine) kernen.

Samengevat:

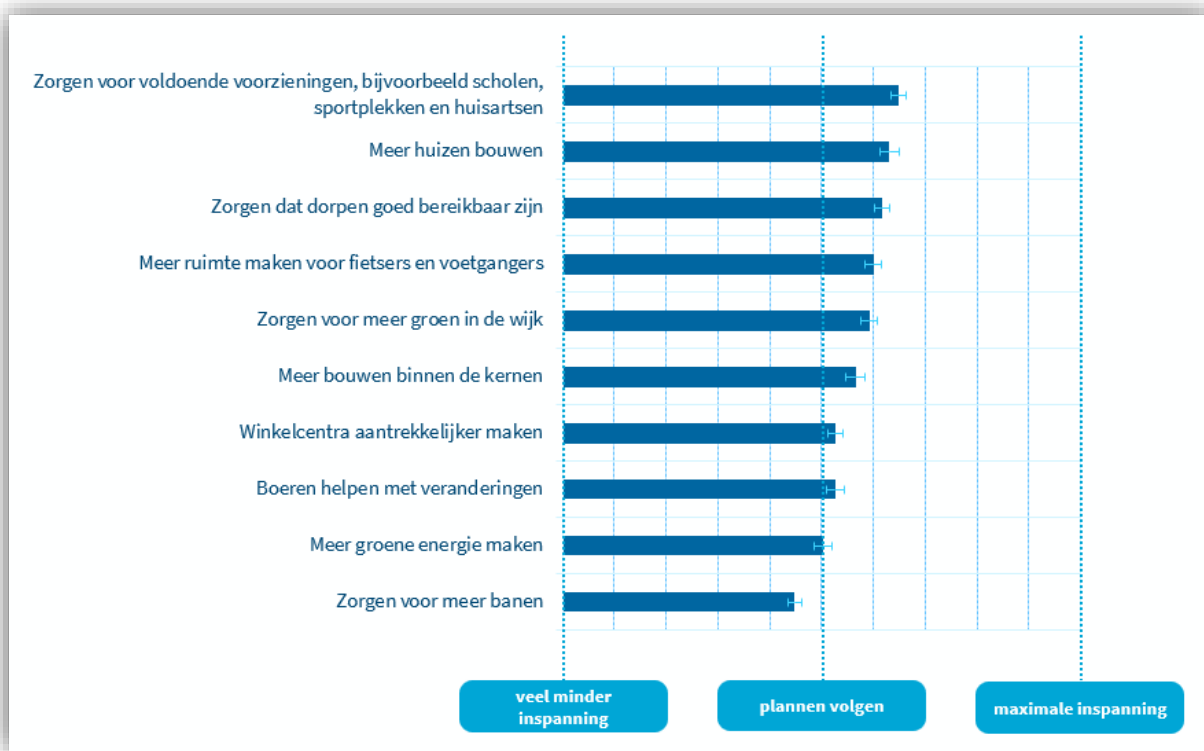
- De doelen “Zorgen voor voldoende voorzieningen” en “Meer huizen bouwen” krijgen hoge prioriteit. Meer dan de helft van de Bladelaren kiest voor extra inzet op deze doelen. Ze willen dus dat de gemeente meer doet dan het volgen van de plannen. We zien slechts een beperkte groep die dit niet belangrijk vindt. Dit wijst erop dat er een groot draagvlak is dat de gemeente deze zaken oppakt.
- De verschillen tussen kernen zijn niet allemaal statistisch significant, maar er lijken interessante trends te zijn:
 - Deelnemers uit de kleinere kernen Casteren, Netersel en Hoogeloon lijken meer voorstander te zijn van extra bouwen en extra bouwen binnen de kernen.
 - In de grote kernen Bladel en Hapert geven deelnemers relatief meer prioriteit aan doelen zoals 'zorgen voor meer groen in de wijk' en 'winkelcentra aantrekkelijker maken'.
- Het woningdossier is het thema waar we de grootste verschillen in voorkeuren zien. Met name als het gaat om het wel of niet bouwen van huizen binnen de kernen.
 - Er is breed draagvlak voor bouwen van meer woningen, vooral voor jongeren, starters en ouderen.
 - Ook veel deelnemers zijn voorstander van bouwen binnen de kernen, maar we zien op dit doel ook tegenstand. Hoogbouw wordt niet onomwonden als de beste optie gezien. Als hiertoe wordt overgegaan is het voor veel inwoners belangrijk dat het dorpse karakter, groen en (levens)ruimte zoveel mogelijk behouden blijft. Het belang hiervan wordt met name door inwoners van Bladel en Hapert genoemd.
 - Bouwen aan de randen van kernen wordt door velen als een goede oplossing gezien.

3.1 Resultaten gemiddeld totaal

Prioritering van de doelen

Figuur 3.1 laat de gemiddelde inspanningskeuze zien op de tien doelen voor alle 657 deelnemers aan de raadpleging. De stippellijn in het midden van de grafiek staat gelijk aan de keuze in de raadpleging voor het volgen van de huidige plannen van de gemeente. Het valt op dat deelnemers gemiddeld genomen voor de meeste doelen ervoor hebben gekozen dat de gemeente zich meer inspant voor een doel. Alleen voor het doel ‘Zorgen voor meer banen’ zien we dat er gemiddeld voor minder inspanning is gekozen ten opzichte van de huidige plannen van de gemeente.

Figuur 3.1 Gemiddelde inspanningskeuze op de tien doelen van alle 657 deelnemers. Rangschikking van meer naar minder inspanning.

De gemiddelde deelnemer adviseert de gemeente om zich het meest in te spannen voor doel 'Zorgen voor voldoende voorzieningen'. Op een schaal van 0% tot 100%, waarbij 0% staat voor 'geen inspanning', 100% voor 'maximale inspanning' en 50% staat voor de 'plannen volgen', krijgt dit doel gemiddeld een inzet van 65%. Een steekproef heeft altijd een mate van onzekerheid. Als alle inwoners van de gemeente Bladel mee zouden doen aan de raadpleging, dan bevinden de uitkomsten zich met 95% zekerheid in het lichtblauwe waardebereik (aangegeven in de foutbalkjes rondom het gemiddelde). Als er geen overlap zit in het waardebereik van de twee opties, dan is het verschil tussen deze opties significant. Bijvoorbeeld, de bovenste twee opties verschillen niet significant van elkaar. We weten niet of inwoners meer waarde toekennen aan de optie 'Voorzieningen' of 'Huizen bouwen', maar we weten wel dat mensen meer waarde toekennen aan 'Voorzieningen' dan aan alle andere opties behalve 'Huizen bouwen'.

Omdat in de meeste gevallen de voorkeuren nauwelijks verschillen tussen subgroepen in de bevolking (jong en oud, man en vrouw, praktisch- en theoretisch geschoold) kunnen we vanuit de 657 deelnemers robuuste conclusies trekken voor de hele bevolking. Waar dat niet zo is rapporteren we dit expliciet.

Discussie en overeenstemming

Figuur 3.1 hierboven suggereert wellicht dat alle doelen, behalve 'Zorgen voor meer banen', als belangrijk worden beschouwd. Desalniettemin geven de gemiddelden niet het volledige beeld weer, aangezien onderwerpen variëren in de mate van polarisatie. In Figuur 3.2 wordt het percentage deelnemers per doel weergegeven dat kiest voor 'extra inspanning' (groen), 'plannen volgen' (blauw) of 'minder inspanning' (roze).

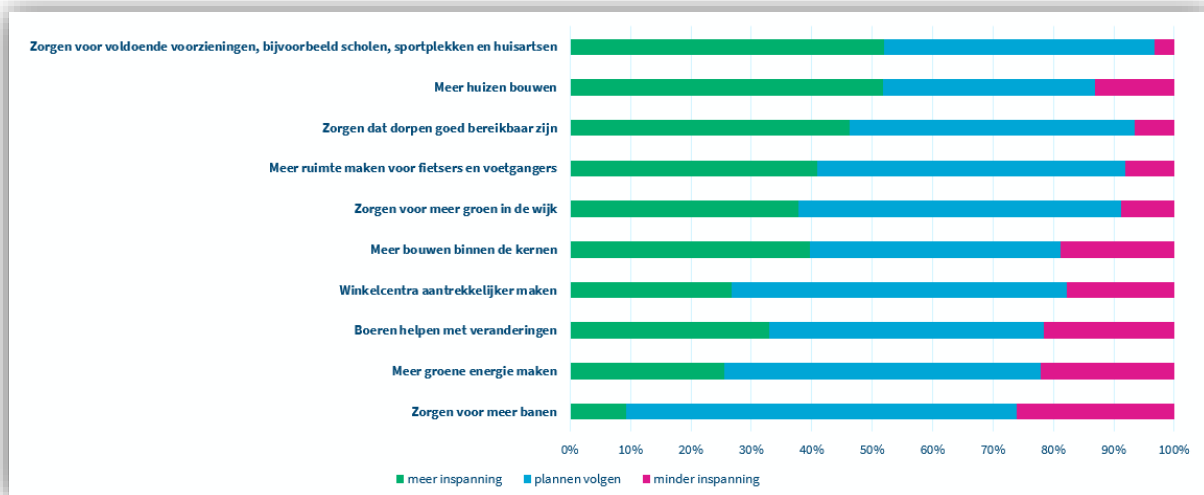
We zien dat het doel 'Zorgen voor voldoende voorzieningen' zeer weinig weerstand ondervindt, met de meeste deelnemers die voor extra inzet kiezen. Daarnaast zijn er vijf doelen waar hoofdzakelijk steun is voor het volgen van de plannen: 'Zorgen voor meer banen' (65%), 'Winkelcentra aantrekkelijker maken' (55%), 'Zorgen voor meer groen in de wijk' (53%), 'Meer groene energie maken' (52%) en 'Meer ruimte maken voor fietsers en voetgangers' (51%).

Opmerkelijk is dat meningen uiteenlopen voor enkele doelen, zoals 'Meer huizen bouwen' (35% voor meer, 13% voor minder), 'Meer bouwen binnen de kernen' (40% voor meer, 19% voor minder), 'Winkelcentra aantrekkelijker

maken' (27% voor meer, 18% voor minder), 'Boeren helpen met veranderingen' (33% voor meer, 22% voor minder) en 'Meer groene energie maken' (26% voor meer, 22% voor minder).

Om inzicht te verkrijgen in de discussie en overeenstemming, behandelen we beknopt de verschillende perspectieven die schuilgaan achter de keuzes van deelnemers voor elk doel. In Bijlage 2 worden uitgebreide illustratieve quotes per doel gepresenteerd.

Figuur 3.2 Keuze voor meer inspanning, plannen volgen of minder inspanning.

Zorgen voor voldoende voorzieningen, bijvoorbeeld scholen, sportplekken en huisartsen

Meer dan helft van de Bladelaren kiest voor extra inzet. Slechts beperkte weerstand op dit doel. Er lijkt voorsnog geen groot probleem, maar er is wel de zorg dat voorzieningen niet meegroeien met de bevolking of zullen verdwijnen. Dit wijst erop dat er een aanzienlijk draagvlak bestaat voor de gemeente om extra aandacht te besteden aan dit onderwerp.

Het zorgen voor voldoende voorzieningen is een breed gedragen doelstelling. Meer dan de helft van de deelnemers (52%) adviseert extra inspanning voor dit doel. Verder kiest 45% van de deelnemers ervoor om de plannen te volgen en 3% kiest voor minder inspanning. De kwalitatieve analyse bevestigt dat veel deelnemers de aanwezigheid van voorzieningen erg belangrijk vinden. Deelnemers geven aan met name basisvoorzieningen erg belangrijk te vinden voor de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van de gemeente. Deelnemers vinden dat vooral gezondheidszorg, met de nadruk op huisartsen, voldoende aanwezig moeten zijn om de gezondheid van de inwoners te waarborgen. Deelnemers schrijven ook dat ze de aanwezigheid van voldoende scholen en andere onderwijsfaciliteiten belangrijk vinden. Hiernaast zijn er deelnemers die wijzen op het belang van basisvoorzieningen in alle dorpskernen, om ook de leefbaarheid van kleinere dorpen te waarborgen. Deelnemers wijzen op de toekomstige uitdagingen rondom vergrijzing, bevolkingsgroei en het tegengaan van leegloop. Zij benadrukken de behoefte aan passende, 'meegroeïende' voorzieningen. Deelnemers die adviseren om plannen te volgen geven aan dat ze voorzieningen belangrijk vinden, maar dat ze het op dit moment goed geregeld vinden. Sommigen vinden de huidige voorzieningen op dit moment goed, maar geven ook aan dat het in de toekomst mee moet groeien met eventuele bevolkingsgroei. Deelnemers die adviseren minder maatregelen te nemen vinden dat er al ruim voldoende voorzieningen zijn.

Meer huizen bouwen

Meer dan helft van de Bladelaren kiest voor extra inzet op 'Huizen bouwen'. Iets meer dan 1 op de 10 Bladelaren zet hier minder op in. Weerstand zit hem vaak niet in OF er gebouwd moet worden, maar HOE.

Het bouwen van meer huizen is een breed gedragen doelstelling. Meer dan de helft van de deelnemers (52%) adviseert extra inspanning voor dit doel. Verder kiest 35% van de deelnemers ervoor om de plannen te volgen en 13% kiest voor minder inspanning. Uit de kwalitatieve analyse blijkt dat de meeste deelnemers vooral willen dat het aanbod in huizen passend is voor de (toekomstige) bevolking en dat daarvoor meer huizen moeten worden gebouwd. Met name huizen voor jongeren, starters en ouderen zijn voor veel deelnemers belangrijk. Deelnemers noemen ook dat het mogelijk moet zijn dat ouderen doorstromen, waardoor er woningen vrijkomen kunnen

komen voor jongeren. Deelnemers benadrukken hiernaast ook dat woningbouw geleidelijk moet gaan, zodat de leefbaarheid van het dorp niet in het gedrang komt. Ook deelnemers die kiezen voor ‘plannen volgen’ wijzen op het belang van passende en betaalbare woningen voor zowel jongeren als ouderen. We zien ook deelnemers die andere oplossingen voor het woningtekort aandragen. Zij vinden dat bestaande woningruimte efficiënter moet worden gebruikt door bijvoorbeeld woningen op te splitsen en woningdelen te stimuleren. Andere deelnemers vinden dat huidige plannen voor woningbouw volstaan en dat deze eerst moeten worden uitgevoerd. Er zijn ook deelnemers die benadrukken dat woningbouw niet ten koste moet gaan van bescherming van de natuur en het dorpse karakter. Deelnemers die adviseren minder inspanning te doen wat betreft woningbouw maken zich vooral zorgen over de betaalbaarheid van woningen en of woningen passend zijn, niet over het aantal. Ook heerst er bij deelnemers die niet meer woningbouw willen de angst dat hoogbouw zou leiden tot verlies van het dorpse karakter. En er heerst bezorgdheid dat de druk op voorzieningen en leefruimte te groot wordt als de bevolking toeneemt.

Zorgen dat dorpen goed bereikbaar zijn

Geen tegenstand op dit doel. OV en goede doorstroom op de wegen wordt als erg belangrijk ervaren. Er zijn zorgen om specifieke verkeerssituaties

Wat betreft de bereikbaarheid van dorpen geven de meeste deelnemers (47%) het advies om de huidige plannen te volgen, maar vrijwel evenveel deelnemers (46%) adviseren om meer inspanning hierop in te zetten. Een klein deel van de deelnemers (7%) adviseert juist minder in te zetten op bereikbaarheid van dorpen. Veel deelnemers hechten veel belang aan het openbaar vervoer en bestaande infrastructuur zoals (provinciale) wegen en fietspaden. Deelnemers noemen het belang hiervan voor de leefbaarheid van de dorpen. Verbinding met nabijgelegen dorpen en steden wordt als essentieel ervaren voor zaken als school, werk en zorg. Veel mensen benadrukken het belang van goed openbaar vervoer, met name voor ouderen, jongeren en mensen zonder auto. Er is een roep om verbeteringen in het openbaar vervoer, waaronder betere aansluitingen en frequenties. Er zijn zorgen geuit over de drukte op de provinciale weg N284, files, en de noodzaak om de doorstroom te verbeteren. Er zijn ook zorgen geuit over veiligheid op specifieke plekken. Sommige respondenten die minder inzetten op dit doel zijn van mening dat de dorpen al goed bereikbaar zijn en dat er geen dringende behoefte is aan verbeteringen.

Meer ruimte maken voor fietsers en voetgangers

Meerderheid plannen volgen. Weinig tegenstand. Met name een belangrijk doel voor deelnemers boven de 35 jaar. Milieu- en gezondheidsoverwegingen en veiligheid spelen hierbij een belangrijke rol.

Wat betreft ruimte maken voor fietsers en voetgangers adviseren de meeste deelnemers (51%) om de huidige plannen te volgen, maar ook veel mensen (41%) om meer inspanning in te zetten hierop. Slechts een kleine groep deelnemers (8%) kiest ervoor om hier minder inspanning op in te zetten. We zien verder significante verschillen op dit doel tussen de keuzes van jongeren onder de 35 en de oudere leeftijdsgroepen. Jongeren zetten hier gemiddeld 50% op in (‘plannen volgen’), terwijl 65-plussers en 35-64-jarigen meer inzetten (respectievelijk 63% en 60%). Deelnemers boven de 35 benoemen vaak de behoefte aan meer veiligheid voor fietsers en voetgangers. Ook de voordelen voor de gezondheid en het milieu door het stimuleren van fiets- en wandelverkeer worden genoemd.

Uit de kwalitatieve analyse blijkt dat veel inwoners groot belang hechten aan de fiets- en de voetganger. Dit schrijven ook veel mensen die adviseren om de huidige plannen te volgen. Waarom en op welke manier mensen invulling geven aan de prioriteit die ze de fietser en voetganger willen geven verschilt; sommigen leggen de nadruk bij veiligheid, anderen leggen meer de nadruk bij welzijn en leefbaarheid. Deelnemers die vinden dat fiets- en wandelpaden niet veilig (genoeg) zijn vinden dat dit vaak komt door snelheidsverschillen en slecht ingerichte routes. Ook vinden deelnemers dat de auto nog teveel prioriteit krijgt en dat deze minder of niet meer centraal moet komen te staan. Deelnemers vinden ook dat er een mobiliteitstransitie moet komen om klimaatdoelstellingen te halen en bereikbaarheid in de toekomst veilig te stellen. Zij schrijven dat fietsen en lopen (in de toekomst) meer centraal moet komen te staan en meer ruimte moeten krijgen, met name in het centrum. Deelnemers wijzen ook op de bijdrage van fietsen en lopen aan de gezondheid, de staat van het milieu en dat lopen en fietsen de druk op het verkeerssysteem kan verminderen. Deelnemers vinden ook dat er betere en meer voet- en fietspaden nodig zijn, met name om het buitengebied beter bereikbaar te maken. Ook wijzen deelnemers erop dat huidige paden te smal zijn voor duofietsen, e-bikes en rollators. Deelnemers die adviseren om de huidige plannen te volgen vinden dat verbeteringen voor fiets- en wandelpaden welkom zijn, maar dat de huidige

voorzieningen volstaan. Andere deelnemers vinden dat met name de veiligheid van fietsers en voetgangers moet worden verbeterd door het beleid te richten op deze plekken, bijvoorbeeld door aparte fiets- en voetpaden aan te leggen. Sommigen noemen hiervoor specifieke locaties die zij op dit moment als onveilig ervaren. Ook vinden deelnemers dat fietsen en lopen meer moet worden gestimuleerd ten opzichte van de auto, omdat dit beter is voor de gezondheid en het milieu. Andere deelnemers vinden dat er bepaalde fiets- en wandelpaden moeten worden aangepast, met name fietspaden in bossen. Ook vinden deelnemers dat er vooral meer onderhoud moet worden gepleegd aan bestaande fietspaden. Deelnemers die adviseren om minder inspanning te besteden aan het ruimte maken voor fietser en voetganger vinden dat er al (ruim) voldoende ruimte is voor fietsers en voetgangers.

Zorgen voor meer groen in de wijk

Breed gedragen doel. Weinig weerstand. Groen is voor velen belangrijk voor leefbaarheid, geluk en klimaatbestendigheid.

Ook het zorgen voor meer groen in de wijk is een breed gedragen doelstelling. De meeste deelnemers (53%) geven het advies om de huidige plannen te volgen. Ook een groot aantal deelnemers (38%) adviseren om meer inspanning hierop in te zetten. Een klein deel van de deelnemers (9%) adviseert juist minder in te zetten op meer groen in de wijk. Uit de kwalitatieve analyse blijkt vooral dat deelnemers groen in de wijk belangrijk vinden voor de leefbaarheid van het dorp. Veel deelnemers schrijven dat groen bijdraagt aan het verminderen van hittestress en aan de klimaatbestendigheid van de wijk. Ook noemen deelnemers dat groene omgevingen verkoeling bieden in de zomer en water vasthouden. Deelnemers wijzen er ook op dat groene omgevingen mensen gezonder en gelukkiger maken. Zij noemen dat een aantrekkelijke leefomgeving een positief effect heeft op de gemoedstoestand van inwoners. Ook schrijven deelnemers dat groen in de wijk leefbaarheid verhoogt doordat het rust en comfort geeft. Zij noemen dat een groene omgeving de ruimte biedt om te wandelen, ontspannen en voor de jeugd om te spelen. Deelnemers schrijven ook dat ze vinden dat er te veel verharding en verstening in de bebouwde omgeving is en dat dit moet worden verminderd. Zij vinden dat groen essentieel is voor de inrichting van het dorp. Deelnemers die adviseren dat huidige plannen gevolgd worden vinden dat er in de huidige situatie al voldoende maatregelen zijn genomen. Een deelnemer schrijft bijvoorbeeld “Wij zijn in de gemeente Bladel gezegend met veel groen. Meer mag, maar moet niet”. Deelnemers wijzen er ook op dat een groene omgeving ook veel onderhoud vergt. Zij vinden dat het onderhouden van het huidige groen prioriteit moet hebben, niet (per sé) nieuwe aanleg van groen. Sommige deelnemers vinden dat huidige plannen moeten worden gevolgd, maar wel anders moeten worden ingevuld, met meer nadruk op natuur en biodiversiteit. Deelnemers die vinden dat er juist minder moet worden ingezet op groen in wijken vinden dat er al genoeg groen is en dat er juist moet worden ingezet op woningbouw, parkeergelegenheid of recreatie.

Meer bouwen binnen de kernen

Meeste deelnemers voorstander, maar ook 1 op de 5 kiest voor minder bouwen binnen de kernen. Deze deelnemers maken zich zorgen dat het dorpse karakter en het groen verdwijnt.

De meeste deelnemers (41%) kiezen voor het doel ‘meer bouwen binnen de kernen’ om de plannen te volgen. Ook wordt er door veel deelnemers (40%) ingezet op extra inspanning voor dit doel. Minder deelnemers (19%) zetten in op minder inspanning voor het doel ‘meer bouwen binnen de kernen’. Uit de kwalitatieve analyse blijkt dat deelnemers die kiezen voor ‘meer inspanning’ op dit doel het vaakst het grote tekort aan woningen noemen in hun motivaties. Het valt hiernaast op dat deelnemers extra inzetten op binnen de kernen bouwen omdat ze het belangrijk vinden dat het buitengebied moet worden gespaard, onder andere voor landbouw, natuur, sport en ontspanning. Deelnemers geven vaak aan dat iedereen die dat wil, de mogelijkheid zou moeten hebben om in het dorp te blijven wonen. Er zijn ook diverse deelnemers die voor extra inspanning kiezen als het gaat om bouw binnen de kernen, en die het belangrijk vinden dat de ruimte slim wordt gebruikt. Sommigen geven specifieke suggesties hiervoor. Een deelnemer schrijft bijvoorbeeld “Industrie en autodealers op het industrieterrein. Vrijkomende plaatsen prima voor huizen en appartementen”. Deelnemers die hebben gekozen voor ‘plannen volgen’ geven aan dat ze het belangrijk vinden dat er gebouwd wordt, zodat mensen in hun eigen kern kunnen blijven wonen. Deelnemers noemen ook dat het belangrijk is dat senioren door kunnen stromen. Dit zou ruimte moeten geven op de woningmarkt. Er zijn ook deelnemers die aangeven dat ze het belangrijk vinden dat er rekening wordt gehouden met de groenvoorzieningen. Een andere voorwaarde die deelnemers noemen is dat het dorpse karakter behouden moet worden. Iemand schrijft bijvoorbeeld “Er zullen meer appartementen moeten komen, maar naar mijn mening moeten de gebouwen niet te hoog worden om het dorpse karakter te

behouden”. Deelnemers die voor minder inspanning kiezen bij dit doel geven vaak aan dat de kernen volgens hen al vol zijn. En mensen vrezen dat bouwen binnen de kernen ten koste zal gaan van het groen. Bouwen buiten de kernen heeft voor sommige deelnemers de voorkeur, want daar is nog wel ruimte. Hiernaast zien we diverse specifieke opmerkingen dat hoogbouw onwenselijk is, maar er zijn ook deelnemers die inzien dat het mogelijk de beste oplossing is.

Winkelcentra aantrekkelijker maken

Meeste mensen voor de plannen, maar ook enig verschil in inzet. Net als bij het doel ‘voorzieningen’ zien we weinig onvrede over huidige situatie, maar benadrukken sommige deelnemers wel dat het aanbod mee moet groeien met de bevolking en dat aantrekkelijkheid beter kan. Hoewel dit niet voor iedereen de hoogste prioriteit heeft ten opzichte van andere doelen.

Iets minder dan een derde van de deelnemers (27%) kiest voor extra inspanning voor het doel ‘winkelcentra aantrekkelijker maken’. Daarnaast heeft ongeveer 55% van de deelnemers ingezet op het volgen van de plannen. Een relatief groot aantal deelnemers (18%) zet minder in op dit doel. Deelnemers die adviseren om meer in te zetten op het aantrekkelijker maken van winkelcentra schrijven met name dat ze winkelcentra belangrijk vinden voor de leefbaarheid van de verschillende dorpen. Daarnaast zouden deelnemers het wenselijk vinden om meer keuze aan winkels en supermarkten te hebben. Ook vinden deelnemers het belangrijk dat winkelcentra aantrekkelijk zijn. Hieronder valt met name dat er een gezellige sfeer hangt, dat er weinig of geen leegstand is en dat er goede parkeermogelijkheden zijn. Ten slotte wijzen deelnemers erop dat winkelcentra zorgen voor werkgelegenheid en lokale inkomsten. Deelnemers die adviseren om huidige plannen te volgen schrijven met name dat ze vinden dat de huidige situatie goed is. Zij vinden dat meer voorzieningen niet nodig zijn, maar dat er wel rekening moet worden gehouden met eventuele bevolkingsgroei. Daarnaast vinden deelnemers dat de winkelcentra die er zijn (met name die in Hapert en Bladel) aantrekkelijk moeten worden gehouden. Ze zouden het liefst zien dat leegstand in deze gebieden tegengegaan wordt en dat er goede parkeermogelijkheden zijn. Andere deelnemers vinden juist dat het aantrekkelijk maken en houden (deels) overgelaten moet worden aan de markt. Sommige deelnemers schrijven dat er voldoende lokale manieren moeten zijn om aan levensmiddelen te komen, maar dat er niet overal winkelcentra zouden moeten zijn. Deelnemers die vinden dat de gemeente minder zou moeten doen op dit vlak schrijven vaak dat ze aantrekkelijke winkelcentra minder prioriteit geven ten opzichte van andere doelen. Ook vinden deelnemers dat dit beter kan worden overgelaten aan de markt. Ten slotte vinden sommige deelnemers het vooral belangrijk dat er voldoende parkeergelegenheid is voor mensen uit omliggende dorpen.

Boeren helpen met veranderingen

Meningen lopen uiteen over ‘boeren helpen met veranderingen’. Er zijn deelnemers kritisch ten opzichte van boeren, vanwege vervuiling en omdat ze ook eigen verantwoordelijkheid moeten nemen. Aan de andere kant is er sympathie en draagvlak voor extra steun, o.a. omdat boeren een speelbal van regels zijn én een belangrijke taak hebben bij vergroenen. Ook zijn er deelnemers die dit geen taak van de gemeente vinden. Of dat boeren met rust gelaten moeten worden en weten wat ze doen.

Het grootste deel van de deelnemers (45%) kiest voor het volgen van de plannen voor het doel ‘boeren helpen met veranderingen’. Verder kiest 33% van de deelnemers voor meer inspanning en 22% voor minder inspanning. Uit de kwalitatieve analyse blijkt dat veel inwoners vooral vinden dat het helpen van boeren geen taak is voor de gemeente, maar dat de landelijke overheid of provincie hiermee moet helpen, of dat boeren hier zelf voor verantwoordelijk zijn. Wel staan veel deelnemers ook positief tegenover boeren. Van de deelnemers die adviseren om boeren meer te helpen met veranderingen vinden dat boeren ook hulp verdienen bij noodzakelijke veranderingen. Zij schrijven dat boeren een perspectief moeten hebben en dat de gemeente hierbij zou moeten helpen. Veel deelnemers vinden boeren belangrijk, voor de voedselvoorziening en ook voor de leefbaarheid van het dorp. Verder schrijven deelnemers ook dat boeren belangrijk zijn om de overstap naar duurzame landbouw te maken. Daarnaast schrijven deelnemers veel last te hebben van stank en vervuiling. Zij vragen de gemeente om hier iets aan te veranderen. Deelnemers die adviseren om huidige plannen te volgen vinden met name dat het ondersteunen van boeren geen taak is voor de gemeente. Dit is aan de landelijke overheid of ze vinden dat boeren zelf verantwoordelijk zijn voor hun eigen bedrijf en eventuele veranderingen. Deelnemers die adviseren om huidige plannen te volgen vinden ook vaak dat boeren hulp moeten krijgen bij noodzakelijke veranderingen en een perspectief verdienen. Daarnaast schrijven sommige deelnemers dat ze niet vinden dat boeren hoeven te veranderen. Deelnemers die vinden dat de gemeente zich minder zou moeten inspannen om boeren te helpen

met veranderingen schrijven ook met name dat ze vinden dat boeren zelf verantwoordelijk zijn voor hun eigen bedrijf en eventuele veranderingen. Deelnemers schrijven ook dat ze vinden dat de boerensector hetzelfde moet worden behandeld als alle andere sectoren. Ook deelnemers die adviseren om minder inspanning hierop te leveren schrijven te vinden dat ze het helpen van boeren geen taak voor de gemeente vinden. Sommige deelnemers schrijven ook te vinden dat boeren juist gewoon met rust moeten worden gelaten.

Meer groene energie maken

Keuzes lopen uiteen over 'meer groene energie maken'. Voor velen een belangrijk doel, maar meningen verschillen over het HOE. Is niet volgens alle inwoners een taak van de gemeente. Ook zijn er zorgen dat de opwek (windmolens?) mogelijk het landschap en de natuur kunnen aantasten.

De meeste deelnemers staan positief tegenover de plannen van de gemeente over het maken van groene energie. Meer dan de helft van de deelnemers (52%) kiest voor plannen volgen voor dit doel. Verder kiest ook een groot deel van de deelnemers (26%) voor extra inzet. En ook een relatief groot deel van de deelnemers (22%) adviseert minder inspanning. We significante verschillen op dit doel tussen de leeftijdsgroepen 65-plussers en 35-64 jarigen. 35-64 jarigen zetten gemiddeld lager in dan plannen volgen (48%) terwijl 65-plussers net iets meer dan 50% kiezen. Uit de kwalitatieve analyse blijkt dat veel deelnemers het belangrijk vinden dat Bladel zich inzet voor het klimaat en de onafhankelijkheid van inwoners en ondernemers. Veel deelnemers die willen dat de gemeente zich hier meer voor inzet schrijven dat ze het opwekken van groene energie belangrijk vinden voor het klimaat, het milieu en voor toekomstige generaties. Deelnemers die adviseren om huidige plannen te volgen vinden dat het opwekken van groene energie niet aan de gemeente is. Zij zijn het wel eens met plannen om inwoners en ondernemers te ondersteunen. Deelnemers benadrukken ook dat natuur, landschap, het dorpse karakter en overlast moeten worden beperkt bij de opwekking van groene energie. Deelnemers die vinden dat de gemeente minder inspanning moet doen om groene energie op te wekken vinden vaak dat windmolens en zonnepanelen het landschap, de natuur en het milieu aantasten. Sommigen wijzen erop dat energieopwekking via zonnepanelen dat niet doet. Sommige deelnemers schrijven ook dat ze vinden dat de opwekking van groene energie niet aan de gemeente zelf is. Zij zijn vaak wel voorstander van meer ondersteuning voor inwoners en ondernemers om hun eigen duurzame maatregelen te nemen, met name energieopwekking via zonnepanelen, energieopslag en energiebesparing.

Zorgen voor meer banen

Hoofdzakelijk keuze voor plannen volgen of minder aan doen.

De ruime meerderheid van de deelnemers (65%) kiest ervoor om de huidige plannen te volgen voor het doel 'zorgen voor meer banen'. Verder kiest 26% van de deelnemers voor minder inspanning. Slechts 9% van de deelnemers kiest voor meer inspanning voor het doel 'zorgen voor meer banen'. Het doel lijkt geen hoge prioriteit te hebben; als er elders concessies moeten worden gedaan om andere doelen meer aandacht te geven, wordt dit doorgaans als acceptabel beschouwd. Hoewel deelnemers het belang van het doel niet ontkennen, suggereren deelnemers dat deze taak ook door andere actoren dan de gemeente kan worden aangepakt, bijvoorbeeld door het bedrijfsleven. Opmerkelijk is dat de overgrote meerderheid van de raadgegingsdeelnemers betaald werk heeft en financieel comfortabel is (zie tabellen 2.4 en 2.5). Hieruit kan worden afgeleid dat er geen dringende behoefte lijkt te zijn onder de deelnemers om meer inspanningen te leveren op het gebied van werkgelegenheid. Deelnemers die pleiten voor een verhoogde inzet wijzen voornamelijk op de voordelen van lokaal werk in termen van mobiliteit en milieu. Daarnaast benadrukken ze dat een groeiend inwonersaantal op termijn ook meer banen vereist. Anderen onderstrepen het economische belang van voldoende werkgelegenheid en het creëren van een aantrekkelijk vestigingsklimaat voor ondernemers. Deelnemers die adviseren om de bestaande plannen te volgen of minder in te zetten, zijn van mening dat er al voldoende banen zijn, terwijl sommigen het faciliteren van werkgelegenheid niet als een specifieke taak van de gemeente beschouwen.

3.2 Resultaten uitgesplitst naar kernen

Aangezien de deelname in sommige kernen laag ligt, zijn de verschillen tussen de kernen niet allemaal statistisch significant, maar we zien desalniettemin interessante verschillen. Figuren 3.3 t/m 3.7 laten de inspanningskeuze van deelnemers zien uitgesplitst naar de kern waar ze wonen.

Deelnemers uit alle vijf kernen vinden 'Zorgen voor voldoende voorzieningen', 'Meer huizen bouwen' en 'Zorgen dat dorpen goed bereikbaar zijn' doelen die extra inspanning waard zijn.

De meest opvallende verschillen lijken te zijn dat deelnemers uit de kleinere kernen meer voorstander lijken te zijn van extra bouwen en extra bouwen binnen de kernen. Figuur 3.8 laat de gemiddelde puntentoekenning zien van deelnemers uitgesplitst naar deelnemers uit de grote kernen (Bladel en Hapert) en de kleine kernen (Netersel, Casteren en Hoogeloon). Deelnemers uit de kleine kernen kiezen gemiddeld een stuk meer inspanning (63%) voor bouwen binnen de kernen dan de deelnemers uit de grote kernen kiezen bij dit doel (55%). Hiernaast zien we dat deelnemers uit de grote kernen relatief meer inspanning toekennen aan de doelen 'zorgen voor meer groen in de wijk' (60%) en 'winkelcentra aantrekkelijker maken' (55%) dan dat deelnemers uit de kleine kernen dat gemiddeld gezien doen (respectievelijk 56% en 46%). Wat de oorzaak is voor deze (mogelijke) verschillen is niet geheel duidelijk. Of er een achterliggend motief is, zou nader onderzocht moeten worden. Mogelijk heeft dit er mee te maken dat inwoners uit deze kleinere kernen meer moeite hebben met het vinden van een woning? Of dat er meer plek is in deze kernen om te bouwen? Het zou ook kunnen dat er vanuit deze kernen behoefte is aan meer woningaanbod in de grotere kernen. Sommige deelnemers uit Bladel en Hapert lijken zorgen te hebben dat er specifiek in hun kern gebouwd zal worden.

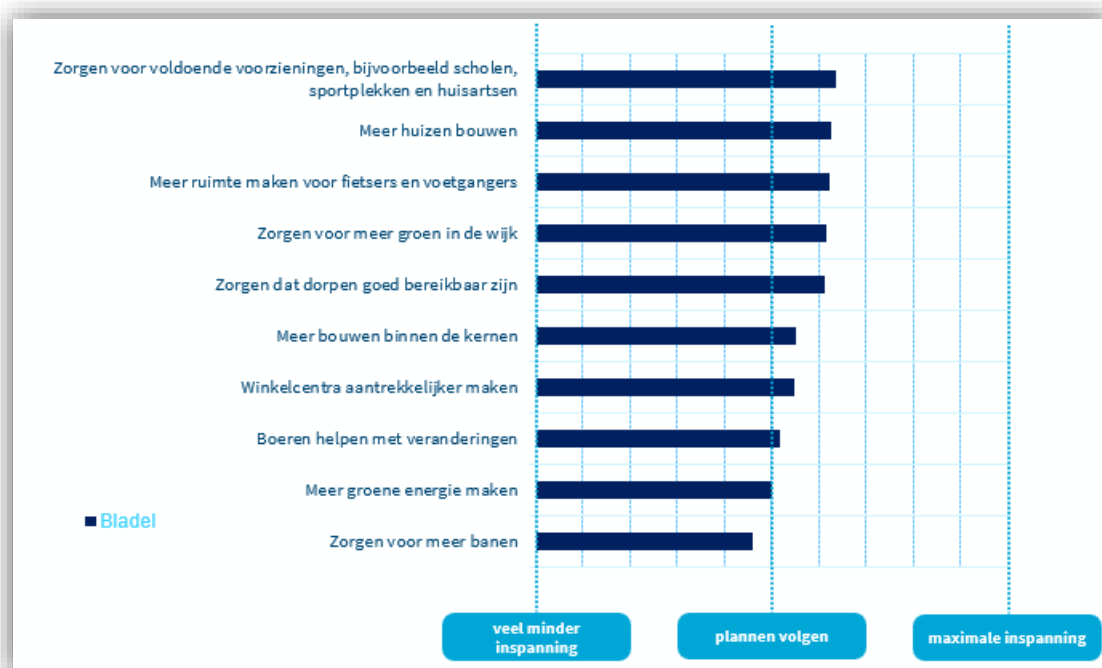
'In de kernen is het al vol, in sommige dorpen is er voldoende groen maar als ik me op Bladel richt vind ik dat in het centrum genoeg staat, hier mag echt meer groen komen zoals plant in de winkelstraat meer bomen en waarom de bomen in sommige straten zo vreemd snoeien. Geef het een natuurlijker uiterlijk. Groen maakt gezelliger en gelukkiger.'

'ik heb niet het idee dat er in de kern van Hapert nog veel extra behoefte is aan veel meer woningen. Laat dit proces aub gewoon doorlopen zoals het nu al gaat.'

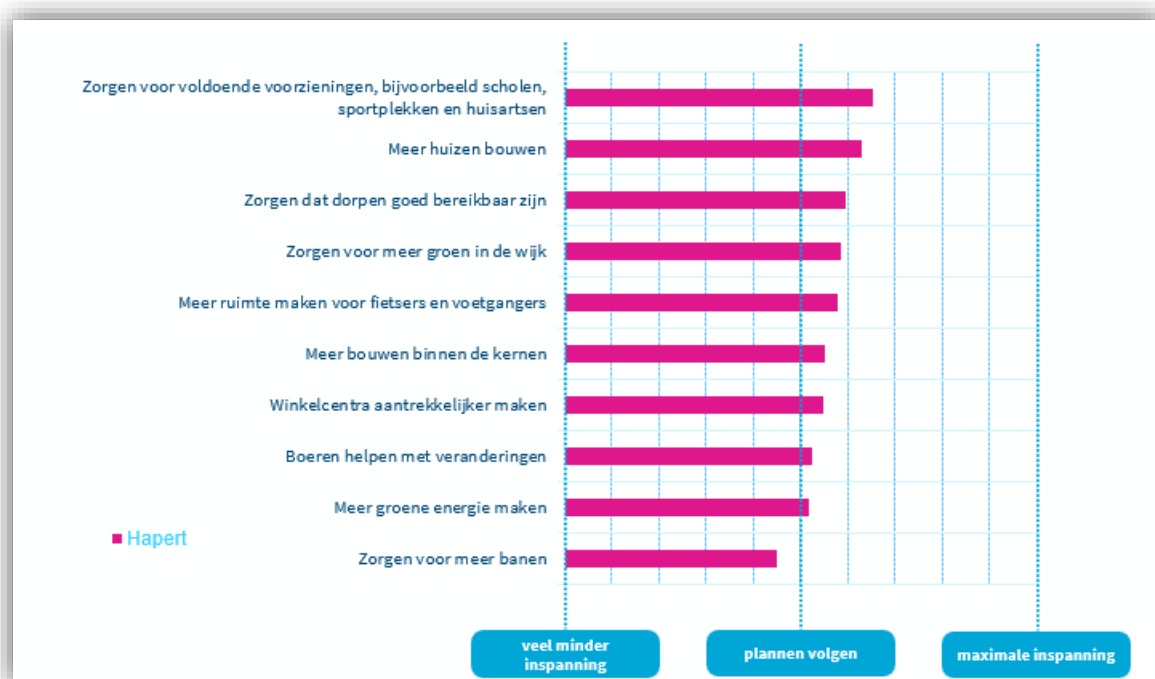
Verder scoort in de kleine kernen het doel 'winkelcentra aantrekkelijker maken' lager dan in de grote kernen Bladel en Hapert. Mogelijk heeft het aantrekkelijk maken van winkelcentra minder een directe impact op de inwoners van de kleinere kernen, omdat er specifiek aan het aantrekkelijk maken van de Sniederslaan in Bladel wordt gedacht met dit doel. Een andere verklaring zou kunnen zijn dat inwoners van kleine kernen het belangrijker vinden dat de winkelcentra met de auto bereikbaar blijven. Dat dit een probleem is, zien we in sommige motivaties terugkomen.

In alle kernen krijgen het doel 'Zorgen voor meer groen in de wijk' gemiddeld gezien extra inspanning, maar we zien hier verschillen tussen de kernen. In Hoogeloon scoort groen in de wijk gemiddeld slechts iets boven 'plannen volgen' (53%). Terwijl het in Bladel hoger scoort (62%).

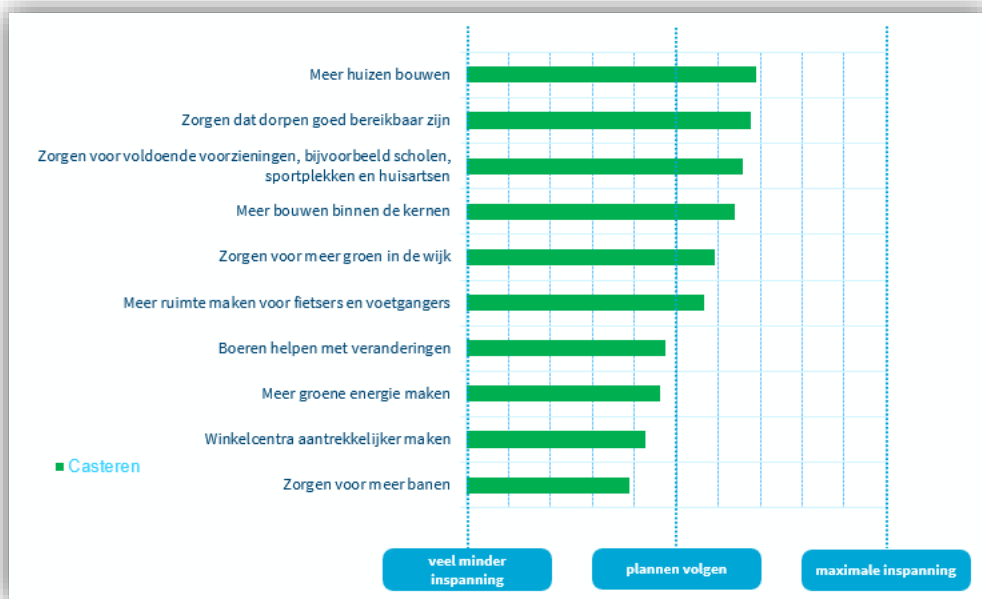
Figuur 3.3 Gemiddelde inspanningskeuze op de tien doelen van deelnemers (293) uit Bladel.

Figuur 3.4 Gemiddelde inspanningskeuze op de tien doelen van deelnemers (199) uit Hapert.

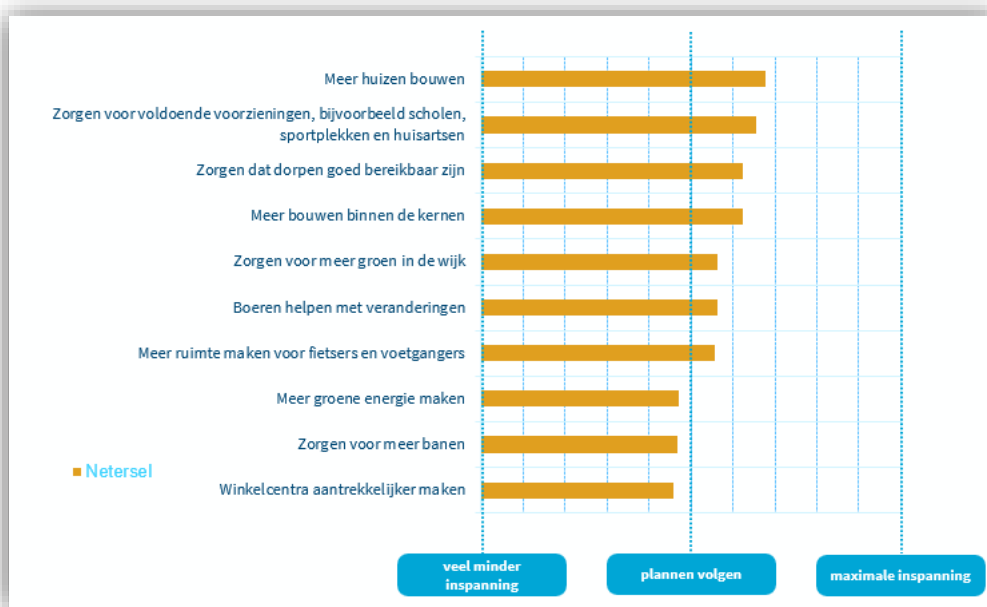
Figuur 3.5 Gemiddelde inspanningskeuze op de tien doelen van deelnemers (38) uit Casteren.

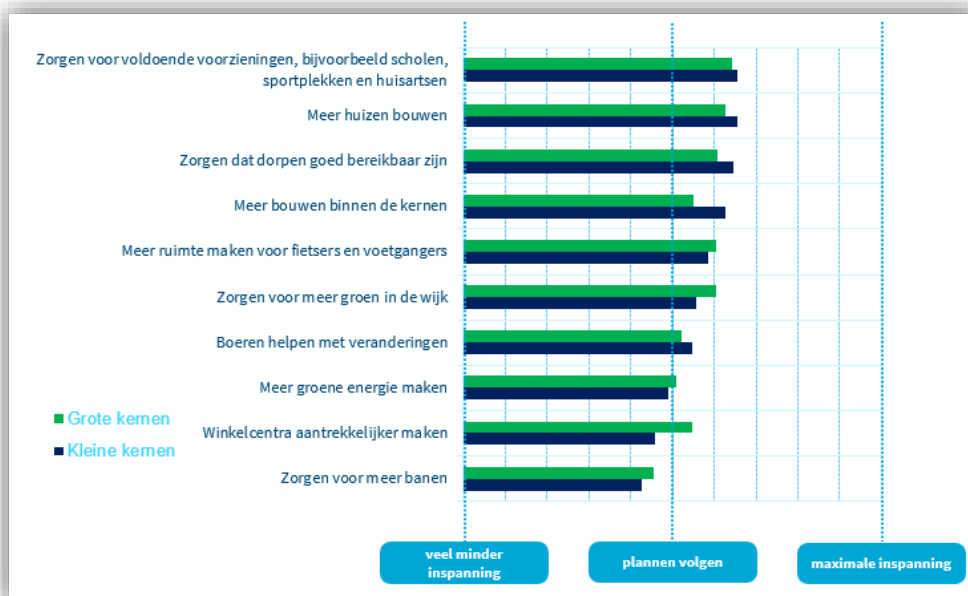
Figuur 3.6 Gemiddelde inspanningskeuze op de tien doelen van deelnemers (66) uit Hoogeloon.

Figuur 3.7 Gemiddelde inspanningskeuze op de tien doelen van deelnemers (52) uit Netersel.

Figuur 3.8 Gemiddelde puntentoekenning uitgesplitst naar grote kernen (Bladel en Hapert) en kleine kernen (Netersel, Casteren en Hoogeloon).

3.3 Het woningdossier

Omdat het woningdossier er zo uitspringt, bekijken we dit in iets meer detail. We zien een groot draagvlak voor het bouwen van meer woningen, met name voor jongeren, starters en ouderen. Maar er zijn wel zorgen over de invulling. Er is met name een zorg dat de hoeveelheid groen in de wijk niet achteruit moet gaan. Voor een combinatie van passende hoogbouw, wanneer noodzakelijk, bijvoorbeeld voor ouderen die er belang bij hebben dicht bij voorzieningen te zitten, en bouwen aan de randen van dorpen is groot draagvlak. We zien ook interessante verschillen tussen kernen.

De grootste groep deelnemers is voorstander van het bouwen van meer huizen, ook binnen de kernen. **1 op de 3 Bladelaren is voorstander van meer bouwen, ook binnen de kernen** Het woningtekort in Bladel moet worden opgelost. Vooral voor jongeren en ouderen. We zien dat dit onderwerp extra leeft bij 55-plussers en jongeren onder de 35 jaar en relatief meer bij inwoners uit de kleine kernen Casteren, Netersel en Hoogeloon.

1 op de 5 Bladelaren kiest tegen bouwen binnen de kernen, maar staat niet negatief tegenover het bouwen van meer woningen. Voor hen is het behoud van het dorpse karakter, de (leef)ruimte in de kernen en het groen in de kernen belangrijk. 19% van de deelnemers is tegen bouwen binnen de kernen, en kiest voor minder inzet op dit doel. Slechts 8% van de deelnemers wil minder bouwen binnen de kernen én minder nieuwe woningen. Het is dus niet zo dat een keuze voor bouwen binnen de kern betekent dat mensen het woningprobleem niet willen aanpakken in de gemeente. De groep die niet in de kernen wil bouwen heeft mogelijk specifieke zorgen over de invulling van de bouw. We zien een groep deelnemers die relatief vaak extra inzet op groen in de wijk. Dit zijn relatief vaak 35-44 jarigen uit de twee grote kernen Bladel en Hapert. Dit zijn mogelijk mensen die al zelf een woning hebben en voor wie het minder urgent is dat er woningen bij komen, zoals dat voor jongeren en ouderen (met woningzoekende kinderen) wel het geval kan zijn. We zien bijvoorbeeld zorgen over dat het dorpse karakter zou kunnen verdwijnen door hoogbouw. En ook wordt vaker genoemd dat er genoeg (leef)ruimte moet blijven in de kernen.

Veel deelnemers hebben een genuanceerde blik op het probleem. Deelnemers realiseren zich ook dat niet alles kan. “Liever geen hoogbouw”, maar de afweging wordt aan de gemeente gelaten. En deelnemers realiseren zich dat zelfs zowel hoogbouw als uitbreiding noodzakelijk zouden kunnen zijn om het woningprobleem de baas te zijn. Deelnemers geven diverse suggesties over hoe het woningprobleem mogelijk (deels) kan worden aangepakt. Er is een draagvlak voor noodzakelijke hoogbouw en bouwen aan de randen.

“de kernen moeten ook het mooie groen houden, daarom aan de randen bouwen.”

“Aan de randen van de kernen is voldoende (landbouw) grond. Daar zou natuurinclusief gebouwd kunnen worden, zelfs hoogbouw. Wanneer het maar slim gebeurt zodat mensen zich er prettig voelen. Bv voldoende ruimte buiten voor groen, speelplekken etc.”

“Meer bouwen lijkt me vanzelfsprekend. Hierbij zou ik echter willen opteren voor uitbreiding van dorpen i.p.v. inbreiding. Houdt de dorpen een beetje landelijk en behoud doorkijken tussen huizen. Eenmaal dicht gebouwd kun je nooit meer terug.

4. Resultaten Brede Visie op Welzijn

In dit hoofdstuk presenteren we de resultaten van het tweede deel van de raadpleging over de brede visie op welzijn. De vraag die bij dit onderdeel centraal stond is wat inwoners belangrijk vinden voor een goed leven in de gemeente. We gaan in sectie 4.1 en 4.2 in op de twee open vragen die werden gesteld: 'wat waardeer je aan onze gemeente?' en 'wat zie je in de toekomst graag anders in onze gemeente?'. In sectie 4.3 bespreken we het onderdeel over 'Eigen Kracht' en in sectie 4.4 het onderdeel over 'Sociaal Netwerk'. Tot slot gaan we in sectie 4.5 in op de wat deelnemers hebben geschreven over de rol van de gemeente.

Samengevat:

- Eigen kracht:
 - “Prettig oud worden in de eigen omgeving” en “veilig en gezond opgroeien” zijn de twee belangrijkste doelen om op in te zetten als het gaat over ‘eigen kracht’.
 - Prettig oud worden: Voor veel deelnemers mag er extra aandacht komen voor ouderen(zorg). Met name in de vorm van woningen en voorzieningen
 - Veilig en gezond opgroeien: Met name de verkeersveiligheid mag van veel deelnemers verbeterd worden.
 - 40 % van de deelnemers kiest voor extra inzet voor het doel dat mensen van buiten Bladel zich in de gemeente thuis voelen. Vergeleken met de andere onderwerpen wordt er relatief iets vaker voor minder of een neutrale inzet gekozen op dit doel.
- Sociaal netwerk:
 - Geen van de doelen is onbelangrijk
 - Het ondersteunen van mantelzorgers, activiteiten voor jeugdigen en tegengaan van eenzaamheid zijn de belangrijkste doelen.
 - Er zijn interessante verschillen tussen kernen. Hoewel de verschillen niet significant zijn, geeft dit mogelijk een indicatie van verschillende wensen per kern. 'In Bladel is een bruisend verenigingsleven waar iedereen aan mee kan doen' krijgt minder inzet van deelnemers uit Bladel in vergelijking met andere plaatsen, terwijl deelnemers uit Casteren en Netersel hier meer op inzetten. 'In gemeente Bladel voelt niemand zich eenzaam' lijkt in Casteren en Netersel iets minder belangrijk.
- Rol van de gemeente: deelnemers noemen geregeld het belang van een gemeente die luistert naar haar inwoners. Dit wordt door een deel van de inwoners momenteel als positief ervaren. Deze raadpleging is dus voor hen ook een positieve ervaring.

4.1 Wat waarderen deelnemers aan de gemeente?

484 deelnemers hebben een antwoord gegeven op de open vraag ‘wat waardeer je aan onze gemeente?’ Er zijn vijf onderwerpen die vaak terug komen en waarvan we kunnen stellen dat deze een centrale rol spelen in de waardering van de gemeente door haar inwoners. De **groene omgeving**, de **gemeenschapszin en sociale cohesie**, de **goede band tussen inwoners en gemeente**, de **voorzieningen**, en de **rust en ruimte** in de gemeente zijn zaken die vaak worden genoemd. Voor wat betreft de relatie tussen inwoners en gemeente, worden specifiek de openheid voor input van inwoners en de actieve betrokkenheid van de gemeente bij wat inwoners willen genoemd als positieve aspecten. Deelnemers zeggen hier bijvoorbeeld over:

"Dat ze oog hebben voor vernieuwingen en luisteren naar hun inwoners."

"Mogelijkheid tot inspraak. Laagdrempelige omgang."

"Dat ze actief bezig lijken te zijn met wat de inwoners zelf willen."

Het lijkt erop dat de gemeente niet alleen wordt gewaardeerd voor haar fysieke kenmerken, maar ook voor de betrokkenheid van de gemeenschap en het luisterend oor van de lokale overheid.

4.2 Wat zien deelnemers in de toekomst graag anders in de gemeente?

500 deelnemers hebben een antwoord gegeven op de open vraag ‘wat zie je in de toekomst graag anders in onze gemeente?’ Er zijn twee onderwerpen die eruit springen. Ten eerste **woningen en leefbaarheid**. Er is aanzienlijke bezorgdheid en vraag naar levensbestendige, betaalbare woningen en het behoud van een gezellige, dorpse sfeer. Dit omvat zowel de behoefte aan woningen voor jongeren als voor ouderen, en het belang van het behouden van de unieke identiteit van elk dorp. Daarnaast zien we veel opmerkingen die de noodzaak benadrukken om betere **voorzieningen en activiteiten voor jongeren** te creëren. Het gaat niet alleen om betaalbare huisvesting, maar ook om het stimuleren van een levendige gemeenschap voor jongeren, waaronder recreatieve en culturele activiteiten. Deze twee thema's, die ook bij het onderdeel over de omgevingsvisie als prioriteiten naar voren kwamen, lijken sterk te resoneren binnen de gemeenschap en kunnen als kernpunten worden beschouwd bij het nadenken over beleidsmaatregelen en initiatieven. Hiernaast zien we nog relatief veel opmerkingen over **verkeer en infrastructuur**. Verbetering van de verkeerssituaties, inclusief knelpunten zoals kruisingen en ontsluitingen worden hierbij genoemd. Ook zien we opmerkingen over het **gemeentelijk bestuur en participatie**. Hierbij worden snellere besluitvorming en meer luisteren naar de inwoners genoemd. En wordt aangegeven dat er behoefte is aan een duidelijke visie en communicatie van het gemeentebestuur.

4.3 Onderdeel ‘Eigen kracht’

De gemeente Bladel wil dat alle inwoners zich op eigen kracht kunnen redden in de samenleving. Voor het onderdeel in de raadpleging over ‘eigen kracht’ kregen deelnemers acht doelen te zien waarbij ze konden aangeven of ze vonden dat de gemeente hier (helemaal) niet op moet inzetten, (heel) sterk op moet inzetten of dat ze neutraal staan tegenover wel of geen extra inzet op het doel door de gemeente.

We hebben voor elk doel bekeken wat voor keuze deelnemers hebben gemaakt. Figuur 4.2 laat de verdeling van de keuzes zien. Wat ten eerste opvalt is dat maar heel weinig deelnemers ervoor kiezen (helemaal) niet op de doelen in te zetten. We kunnen dus vaststellen dat geen van de doelen als onbelangrijk wordt ervaren. Deelnemers kiezen vaak voor een neutrale positie of ze kiezen ervoor om op een doel in te zetten.

Figuur 0.1 Inzet op de acht doelen over eigen kracht.

Er zijn twee doelen die eruit springen waarbij deelnemers substantieel voor meer inzet kiezen, dit zijn de doelen **Inwoners kunnen prettig oud worden in hun eigen omgeving** (81% kiest voor (sterk) op inzetten) en **Inwoners kunnen veilig en gezond opgroeien** (80%).

Inwoners kunnen prettig oud worden in hun eigen omgeving

Inwoners geven aan dat het prettig oud worden in hun eigen omgeving een belangrijk doel is waarvoor extra inzet gewenst is. Deze nadruk op het doel wordt ondersteund door bevindingen uit het onderdeel over de omgevingsvisie, waar ouderenzorg naar voren kwam als een cruciaal thema. De resultaten laten zien dat er een aanzienlijke vraag is naar geschikte woningen voor ouderen, met de wens van voldoende voorzieningen in de nabijheid. In de raadpleging benadrukken verschillende deelnemers specifiek het belang van voorzieningen en praktische ondersteuning voor ouderen. Enkele voorbeelden van deelnemersuitspraken illustreren dit:

“Mogelijk maken dat ouderen samen in woonvormen kunnen wonen. Verbetering sociale netwerk en onderlinge zorg.”

“Betere/meer voorzieningen voor ouderen.”

“Ik vind dat er meer praktische ondersteuning zou moeten zijn om het voor ouderen beter mogelijk te maken prettig, zelfstandig te kunnen blijven functioneren. Steeds meer ouderen hebben niet de luxe van familie en vrienden die kunnen ondersteunen bij (kapotte) tv, de tuin, zware dingen naar boven/beneden tillen etc etc.”

Aan de deelnemers werd ook gevraagd of er doelen zijn die ze nog misten naast de acht die werden gegeven. Misten ze nog doelen die ook belangrijk kunnen zijn zodat inwoners van Bladel zich op eigen kracht kunnen redden in de samenleving? 167 deelnemers hebben een antwoord gegeven op deze vraag. Veel deelnemers benadrukken hierbij ook het belang van voldoende ouderenzorg in de gemeente.

"Zorg voor voldoende ouderenzorg in de gemeente en de mogelijkheid voor eigen initiatieven daarin."

"Zorg voor de alleenstaande ouderen zonder kinderen."

"Zorg dat men een ruim en gevarieerd woningaanbod kan realiseren, met name voor ouderen."

"Meer seniorenwoningen in eigen omgeving koop en huur."

"Stimuleer en help ouderen bij/naast hun kinderen te kunnen wonen; werkt twee kanten op en is uiteindelijk goedkoper voor de samenleving."

Inwoners kunnen veilig en gezond opgroeien

We vroegen ons af om wat voor soort veiligheid het in gemeente Bladel gaat. Gaat dit voornamelijk over verkeersveiligheid of ook over sociale veiligheid? In de gehele raadpleging zijn ongeveer 40 antwoorden gegeven die te relateren zijn aan het thema veiligheid. De meeste antwoorden zijn gerelateerd aan verkeersveiligheid. Daarna volgen vormen van veiligheid die los staan van verkeersveiligheid, namelijk de sociale veiligheid en de fysieke veiligheid. Voor wat betreft sociale veiligheid wordt door sommigen gesteld dat de sociale controle is verdwenen, waardoor onder andere meer zichtbaarheid van de politie wenselijk is. Hieronder volgen twee voorbeelden van antwoorden:

"Meer sociale controle van eenzame ouderen. Camera beveiliging op de markt, bij parken etc. Voel we soms erg onveilig op sommige plekken in Bladel."

"Politie(bureau) in de buurt, vreemde ogen dwingen en politie kan handhaven, daar waar het met een gewoon praatje in de buurt niet meer lukt (denk aan geluidsoverlast, hardrijden, drugsoverlast, loslopende honden, hondenpoep etc.)."

Tot slot wordt er wat betreft veiligheid aandacht besteed aan fysieke veiligheid door deelnemers. Meer straatverlichting en minder hangplekken komen met name aan bod. Hieronder volgen twee voorbeelden:

"Minder hangplekken."

"Betere en heldere straatverlichting. Vooral bij jumboveldje."

"Veiligheid vooral in het centrum en de sociale huur omgeving."

Iedereen voelt zich thuis in gemeente Bladel. Ook als je hier niet geboren bent

Bij het doel **ledereen voelt zich thuis in gemeente Bladel. Ook als je hier niet geboren bent** zetten relatief meer mensen in op 'neutraal' (47%) en '(helemaal) niet op inzetten' (13%) en zien we minder mensen dan bij de andere doelen (sterk) op dit doel inzetten (40%). Om te achterhalen of deelnemers een neutrale positie kiezen omdat ze tevreden zijn met de huidige inzet van de gemeente of omdat ze het onderwerp mogelijk minder belangrijk vinden, hebben we voor dit onderwerp een aanvullende analyse gedaan. In de antwoorden van de raadpleging zelf zien we hoofdzakelijk dat er zorgen zijn over voldoende woningen. Maar mogelijk speelt er meer rond dit thema.

Van de honderden quotes die in deze raadpleging zijn geschreven door deelnemers, laten ongeveer 55 deelnemers zich uit over het thema migratie. Ongeveer 40 deelnemers plaatsen een kanttekening bij migratie. Er zijn vier argumenten te identificeren die duiden waarom de gemeente geen extra inspanning hoeft te leveren

zodat mensen zich thuis voelen. Het meest voorkomende argument is dat men zich zorgen maakt over voldoende (betaalbare) woningen voor de ‘eigen’ jongeren wanneer er veel migratie is. Voorbeelden van quotes zijn:

“Geen medewerking verlenen aan een AZC en asielzoekers veel nadrukkelijker dwingen daadwerkelijk te integreren. Dat betekent de taal spreken en begrijpen en werken en statushouders zeker geen voorkeursbehandeling bij woningtoewijzing.”

“We hoeven niet te bouwen voor brainport, wel voor de eigen bevolking.”

Een tweede argument is dat deelnemers zich zorgen maken over het behoud van het dorpse karakter wanneer er veel migratie is. Twee voorbeelden van quotes zijn:

“Geen grote hallen bouwen en dan weer meer buitenlandse werknemers hier naartoe halen!!”

“Dat de gemeente van ons blijft en niet dat de dorpen overspoeld worden met ASMLers,”

Een derde argument is dat deelnemers zich zorgen maken over de druk op de leefbaarheid en voorzieningen wanneer er veel migratie is. Voorbeelden van quotes hierbij zijn:

“Minder migratie. Is al een tekort aan woningen en voorzieningen staan onder druk. Teveel nieuwe bewoners met andere culturele achtergrond in te korte tijd.”

“Er staan veel projecten op stapel. Bij teveel huizen in de kleine dorpskernen komt de leefbaarheid in het geding. Veel import, asml ect niet goed voor de leefbaarheid.”

“Minder expats toelaten zodat de huizen die er zijn voor de mensen die er wonen beschikbaar zijn.”

Een vierde argument is dat nieuwe inwoners juist meer moeite mogen doen om te integreren. Voorbeelden van quotes zijn:

“Denk ook aan de mensen, die reeds lange tijd in de gemeente wonen. En expats, ook zij kunnen een stap zetten, niet alles hoeft uitgekauwd te worden voor hen.”

“Het moet niet drukker worden. Je ziet wat in Veldhoven gebeurd trekt nu door naar de Kempen. Huizen worden opgekocht door ASML. Mensen die totaal niet willen integreren, maar geld genoeg hebben. Hierdoor wordt het voor de jeugd verpest om een huis te kopen.”

“Voor de intergratie is het van belang dat medewerkers van ASML verplicht vrijwilligerswerk in de gemeente uitvoeren zodat ze verbinding kunnen maken met de gemeenschap.”

Naast de bovenstaande kanttekeningen, zijn er ook ongeveer 15 deelnemers die juist kansen zien bij migratie. Wanneer er veel migratie is naar de dorpen kan dit zorgen voor een verbetering van het openbaar vervoer. Zo zou de verbinding naar Tilburg sneller kunnen worden als er voldoende vraag naar is. Ook zorgt meer migratie voor bestaanszekerheid van voorzieningen. Nog twee kansen, namelijk dat huidige inwoners kunnen leren van nieuwe inwoners en dat meer vraag naar woningen kan leiden tot meer bouw van woningen, staan ook beschreven in de onderstaande quotes:

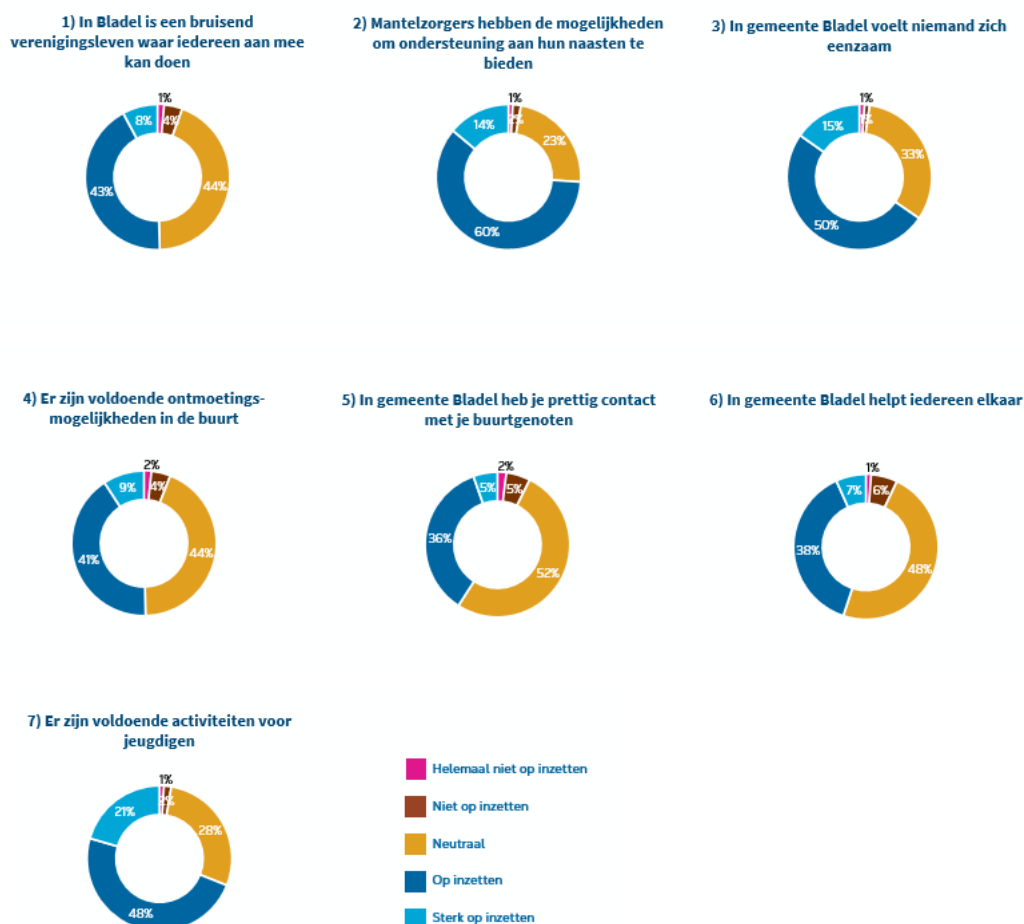
“Integratie nieuwe inwoners en andere culturen bij de inwoners. Dus niet zo gaat het Nederland maar juist wat zou leuk zijn en wat kunnen wij leren van nieuwe inwoners en andere culturen.”

“Dat is nodig voor de schaa sprong in de Brainportregio. Als er niet meer woningen worden gebouwd, blijft er geen plek voor onze 'eigen' inwoners die graag in de gemeente willen blijven wonen.”

4.4 Onderdeel ‘Sociaal netwerk’

In de raadpleging werden zeven doelen gegeven over het onderwerp ‘Sociaal netwerk’. Dit zijn doelen waar de gemeente zich voor kan inzetten om het sociale netwerk en de sociale omgeving in Bladel te versterken in de toekomst. Deelnemers konden ook hier aangeven of ze (helemaal) niet op een doel zouden inzetten als ze de gemeente zouden zijn, of ze neutraal staan tegenover wel of geen extra inzet, of dat ze (sterk) op een doel zouden inzetten. We hebben voor elk doel bekeken wat voor keuze deelnemers hebben gemaakt. Figuur 4.2 laat de verdeling van de keuzes zien.

Figuur 0.2 Inzet op de zeven doelen over sociaal netwerk.

In het algemeen geven deelnemers aan de raadpleging blijk van een neutrale positie of tonen ze een bereidheid voor extra inzet op verschillende doelen, wat suggereert dat deze doelen over het algemeen als belangrijk worden beschouwd. Opvallend zijn echter drie doelen waarbij een hogere mate van (sterke) inzet wordt uitgesproken: 'Mantelzorgers hebben de mogelijkheden om ondersteuning aan hun naasten te bieden' (74%), 'Er zijn voldoende activiteiten voor jeugdigen' (69%), en 'In gemeente Bladel voelt niemand zich eenzaam' (65%).

Deze voorkeuren blijken consistent over verschillende leeftijdsgroepen, waarbij de doelen 'Mantelzorgers hebben de mogelijkheden om ondersteuning aan hun naasten te bieden', 'In de gemeente Bladel voelt niemand zich eenzaam', en 'Er zijn voldoende activiteiten voor jeugdigen' consequent hoog scoren. Niettemin laten jongeren een iets lagere waardering zien voor het doel met betrekking tot mantelzorg in vergelijking met andere leeftijdsgroepen. Opmerkelijk is dat deelnemers onder de 35 jaar procentueel meer belang hechten aan het doel 'Er zijn voldoende ontmoetingsmogelijkheden in de buurt' dan de leeftijdsgroepen van 35-64 jaar en 65-plussers.

Binnen de gemeente zijn er ook lokale variaties in de mate van inzet op specifieke doelen. Zo blijkt dat deelnemers uit Bladel minder inzetten op het doel 'In Bladel is een bruisend verenigingsleven waar iedereen aan mee kan doen' in vergelijking met deelnemers uit andere plaatsen. Daarentegen wordt hier door deelnemers uit Casteren en Nettersel juist meer nadruk op gelegd. In deze kleine kernen lijkt het doel 'In gemeente Bladel voelt niemand zich eenzaam' echter iets minder belangrijk te zijn, hoewel dit verschil niet statistisch significant is.

Mantelzorg en activiteiten voor de jeugd kunnen worden beschouwd als onderwerpen waarin de gemeente een actieve rol kan spelen, bijvoorbeeld door financiële ondersteuning voor mantelzorg en het creëren van mogelijkheden voor jeugdactiviteiten zoals sport en cultuur. Deze onderwerpen sluiten ook aan bij de eerder geïdentificeerde prioriteit voor ouderenzorg. Andere doelen lijken meer afhankelijk te zijn van individuele inwoners, wat zou kunnen verklaren waarom deelnemers mogelijk minder inzet van de gemeente op deze doelen verwachten.

Deelnemers zetten juist sterk in op het doel dat niemand zich eenzaam voelt in de gemeente Bladel. Hoe zit dit?

Van de honderden antwoorden die in deze raadpleging zijn geschreven door deelnemers, laten ongeveer 25 deelnemers zich uit over het thema eenzaamheid. Het thema eenzaamheid sluit aan bij het doel om ervoor te zorgen dat niemand in de gemeente Bladel zich eenzaam voelt. Een groot deel van de deelnemers is het hier mee eens. Ongeveer de helft van deze deelnemers benoemt slechts dit thema, maar specificeert geen groepen of concrete acties. Ongeveer een kwart van de deelnemers beschrijft dat er vooral aandacht uit moet gaan naar eenzame ouderen. Voorbeelden van quotes hierbij zijn:

“Zorg dat de langer zelfstandige ouderen niet vereenzamen. Bied hulp die gericht is op het karakter van de Kempische mensen.”

“Bejaardenhuis, goed tegen eenzaamheid.”

Het overige kwart van de deelnemers dat schrijft over eenzaamheid heeft concrete suggesties om eenzaamheid tegen te gaan. Het organiseren van gezamenlijke activiteiten, naar elkaar omkijken, een eenzaamheidsmeldpunt en het aantrekkelijk maken om naar voorzieningen te gaan zijn de suggesties die worden gedaan. Hieronder volgen een aantal quotes als voorbeeld:

“Samen activiteiten ondernemen tegen eenzaamheid.”

“Eenzaamheidsmeldpunt waar aandacht is voor elkaar en mensen stimuleren om mee te doen.”

“Doe meer om (oudere) inwoners naar de beschikbare accommodaties, voorzieningen etc te krijgen. Dit voorkomt mi veel eenzaamheid en ander leed die vervolgens weer dure zorg gaat veroorzaken.”

Er is ook een deelnemer die aangeeft dat de vorm van vragen suggestief is. Dit zou een reden kunnen zijn waarom veel deelnemers het eens zijn met het doel dat niemand in de gemeente Bladel zich eenzaam voelt. Deze deelnemer schrijft:

“Vorm van vragen naar menig over de brede visie op welzijn zijn er suggestief, niemand wil natuurlijk dat de gemeente helemaal niks doet aan eenzaamheid...”

Het thema toegang tot hulp en ondersteuning, hoe zit dit?

Uit de open antwoorden die zijn gegeven, blijkt dat toegang tot hulp en ondersteuning breed kan worden geïnterpreteerd. Niet alleen bij de open vraag over sociaal netwerk komt toegang tot hulp en ondersteuning naar voren als thema, maar ook in de andere open vragen over het brede welzijn. In totaal laten ongeveer 90 deelnemers zich hierover uit. De meeste deelnemers refereren naar het versterken van de buurtcohesie en de saamhorigheid. Daartoe zouden maatschappelijke initiatieven, ontmoetingsplaatsen, wijkverenigingen, etc. aangemoedigd en ondersteund moeten worden. Hieronder volgen een aantal voorbeelden van antwoorden van deelnemers:

“Ondersteuning van buurtverenigingen voor versterken buurtcohesie.”

“Hou voeling met wat er in de maatschappij gebeurt en pak je rol daarbij als gemeente. Belangrijke voorzieningen dragen bij aan het omzien naar en zorgen voor elkaar. Maatschappelijke voorzieningen hebben vaak wat meer hulp nodig dan commerciële voorzieningen. Dus daarom ook wat extra aandacht.”

“Ik werk voor een sociaal wijkteam dus dit staat allemaal 100% bovenaan. Investeren in preventiewerk! De wegen, bossen, winkels zijn al mooi. Investeer in welzijnswerk!”

Naast het vergroten van de saamhorigheid wordt ook het belang van voorzieningen dichtbij huis aangekaart door veel deelnemers. Het is volgens de deelnemers van belang dat er faciliteiten in de kernen zijn zoals een huisarts, fysiotherapeut en een bank. Voorbeelden van antwoorden van deelnemers zijn:

“Leefbaarheid in de kernen verbeteren door noodzakelijke faciliteiten zoals bank en andere hulpverleningen weer tot de mogelijkheden te hebben.”

“Het mogelijk maken van zorgondersteuning in iedere kern (b.v. huisartsensprekuren en/of praktijkondersteuner).”

“Zichtbaarheid en laagdrempeligheid van de hulpinstanties vergroten.”

4.5 Rol van de gemeente

Bij de open vragen waar het tweede deel van de raadpleging mee werd gestart (wat waardeer je en wat zie je in de toekomst nog graag) zien we opmerkingen over de rol van de gemeente terugkomen. Wanneer specifiek gevraagd wordt naar wat gewaardeerd wordt, is het luisterend oor van de gemeente vaak genoemd, maar we zien ook dat er inwoners zijn die dit in de toekomst graag verbeterd zien. We hebben dit iets nader geanalyseerd. Er zijn ook inwoners die nu niet het idee hebben dat er naar hen wordt geluisterd, waardoor het idee leeft dat de gemeente niet op de hoogte is van wat er leeft in de dorpen. Dit komt onder andere door een gebrek aan persoonlijk contact en een lage toegankelijkheid om de gemeente te bereiken. Van de honderden antwoorden over brede welzijn die in deze raadpleging zijn geschreven door deelnemers, zijn er ongeveer 50 antwoorden waarin de rol van de gemeente naar voren komt. De meeste deelnemers refereren naar het belang van een luisterend oor door de gemeente. Hieronder volgen drie voorbeelden van antwoorden:

“Meer luisteren naar de inwoners, dat is nu beneden niveau.”

“Echt luisteren naar de inwoners, ook die van de kleinere kernen. Niet alles gebeurt in Hapert en Bladel. We voelen ons het ondergeschoven kindje en niet belangrijk genoeg voor de beleidsmakers.”

“Meer luisteren naar de ondernemers in het buitengebied en niet alleen over deze beslissen het is echt een aparte vorm van bedrijfsvoering.”

Ten tweede is het volgens de deelnemers van belang dat er openheid heerst vanuit de gemeente richting haar inwoners. Er wordt meer openheid gecreëerd wanneer inwoners beter worden geïnformeerd door de gemeente en wanneer de gemeente open staat voor ideeën van inwoners. Drie antwoorden als voorbeeld staan hieronder:

“Meer openheid naar de bevolking vanuit de gemeenteambtenaren. Communiceer meer met de mensen. Sta open voor ideeën. En laat de mensen meedenken en doen. Niet steeds dure bedrijven inhuren maar meer samenwerken met mensen.”

“Burgers veel tijdiger, beter en eenvoudiger informeren.”

“Meer burgerbetrokkenheid en openheid en open staan voor, vanuit de gemeente.”

Ten derde blijkt uit de antwoorden dat er van de gemeente wordt verwacht om verenigingen en burgerinitiatieven meer te ondersteunen. Juist ook omdat vrijwilligers belangrijk zijn voor het omkijken naar elkaar en de sociale cohesie.

“Burgerinitiatieven krijgen vaak niet meteen voeten in de aarde bij gemeente t.o.v. omliggende gemeenten.”

“Het faciliteren van verenigingen omdat er een tekort komt aan vrijwilligers (noodzaak 2 verdieners, geen VUT maar doorwerken tot 67). ... Maar de gemeente, de naam zegt het al, moet zich inzetten voor het gemeenschappelijke dat inwoners bindt en de gemeente moet niet door allerlei regelgeving het juist moeilijker maken, maar makkelijke.”

Tot slot wordt het als een taak gezien van de gemeente om vaart te maken met besluitvorming rondom dringende casussen. Met name woningbouw wordt genoemd. Ook wordt door deelnemers aangehaald dat omringende gemeentes sneller zijn met het verlenen van vergunningen. Dit wordt door deelnemers als moeilijk ervaren. Voorbeelden van antwoorden hierbij zijn:

“Een snellere besluitvorming rondom uitbreidingsplannen wonen.”

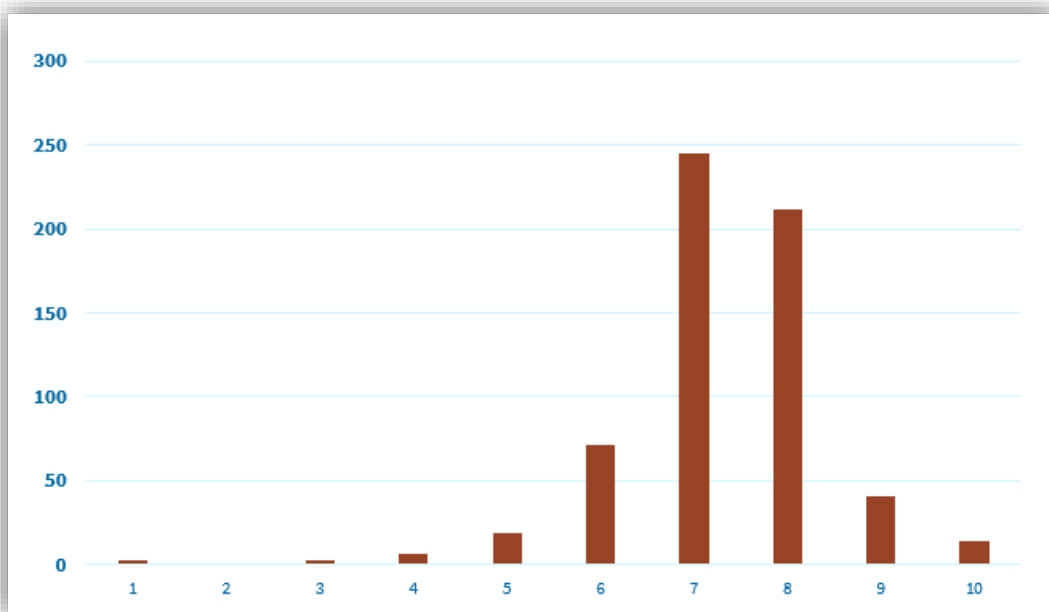
“Woningbouw is noodzakelijk alleen het bouwtempo en de planontwikkeling duren veel te lang. Eindeloze procedures bij 1 bezwaar niet doorpakken. ... Als daar jaren overheen gaan haken mensen af, vertrekken naar elders en is de economische situatie mogelijk totaal veranderd.”

Dit beeld past bij de keuzes bij het doel ‘Als je een goed idee hebt, is er in de gemeente Bladel ruimte om dit uit te voeren’. Waar we zien dat een kleine meerderheid (52%) geen groot belang hecht aan extra aandacht hiervoor. Terwijl 48% van de respondenten aangeeft graag meer inzet te zien van de gemeente op dit vlak.

5. Ervaring raadpleging

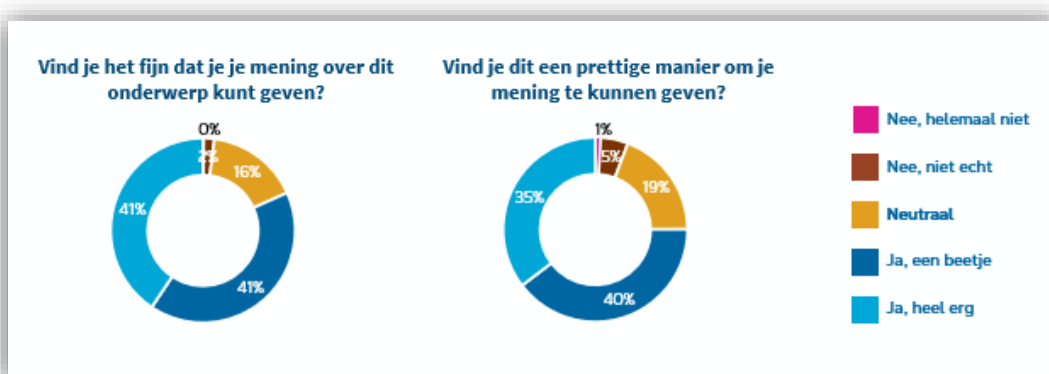
De deelnemers hebben het over het algemeen gewaardeerd dat ze hun mening konden geven over de voorgelegde onderwerpen door middel van de online raadpleging. 95% van de deelnemers waardeerde de raadpleging met een voldoende rapportcijfer (6,0 of hoger). Gemiddeld geven de deelnemers de raadpleging een rapportcijfer van 7,3. Figuur 5.1 laat zien welke cijfers door welk aantal deelnemers zijn gegeven. Veel deelnemers gaven een 7 of een 8.

Figuur 5.0.1 Histogram met het aantal deelnemers dat een rapportcijfer heeft gegeven voor de raadpleging.

Een ruime meerderheid van de deelnemers aan de raadpleging vindt het fijn om hun mening te geven over deze onderwerpen. De linker diagram in figuur 5.2 laat zien dat 41% van de deelnemers het 'een beetje' fijn vindt en maar ook maar liefst 41% het heel erg fijn vindt. Ook een ruime meerderheid van deelnemers geeft aan dat ze het een prettige manier vinden om hun mening te geven. 75% van de deelnemers vond het een prettige manier.

Figuur 5.0.2 Vinden deelnemers het fijn om over de onderwerpen mee te praten en de manier waarop prettig?

Referenties

Geijssen, T., Vries, M. de, Maas, W., Tuit, C., Fillerup, L. & Mouter, N. (2022). Coronabeleid op de lange termijn: Welke doelen en maatregelen vinden Nederlanders belangrijk? Populytics.

Mouter, N., van Beek, L., de Ruiter, A., Hernandez, J.I., Schouten, S., van Noord, L., Spruit, S. (2021a). Brede steun voor ambitieus klimaatbeleid als aan vier voorwaarden is voldaan: resultaten van een raadpleging onder meer dan 10.000 Nederlanders over het Nederlandse klimaatbeleid. Populytics.

Mouter, N., Koster, P.R., Dekker, T. (2021b). Contrasting the recommendations of Participatory Value Evaluation and Cost-Benefit Analysis in the context of urban mobility investments. *Transportation Research Part A: Policy and Practice*, 144, 54-73.

Mouter N, Shortall R, Spruit S, Itten A. (2021c) Including young people, cutting time and protecting useful outcomes: Participatory Value Evaluation as a new practice of public participation in the Dutch energy transition. *Energy Res Soc Sci*. 2021;75:101965.

Mouter, N., Koster, P.R., Dekker, T. (2021d). Participatory Value Evaluation for the evaluation of flood protection schemes. *Water Resources and Economics*, 36.

Mouter N, Hernandez JI, Itten AV. (2021e). Public participation in crisis policymaking. How 30,000 Dutch citizens advised their government on relaxing COVID-19 lockdown measures. *PLoS ONE* 16(5): e0250614.

Mouter, N., Jenninga, S., de Vries, M., Maas, W., Geijssen, T., Spruit, S. (2022). Een raadpleging ter voorbereiding van het Gelders burgerforum Klimaat. Populytics.

Mouter, N., de Vries, M., Jenninga, S., Spruit, S.L., Amezian, A., Munyasya, A. (2023a). Resultaten van de Landelijke Energieraadpleging Populytics.

Mouter, N, de Vries, M., Munyasya, A., Tuit, C., Hoefsloot, N., Cieraad, F., Lier, F., Tromp, H. (2023b). Uitkomsten van de Lelylijnraadpleging. Populytics.

Spruit, S.L., Mouter, N., de Vries, Schouten, S. (2021). 6681 Nederlanders denken mee over medisch keuren van rijbewijshouders. Populytics.

Bijlage 1. Teksten onder de informatieknoppen

Deelnemers konden punten toekennen aan 10 doelen. Ze konden per doel op een informatieknop klikken voor een meer uitgebreide beschrijving van het doel en het effect van verschillende keuzes. Hieronder geven we de volledige teksten die onder de informatieknoppen gegeven werden.

Doel	Informatie (achter i-knop)
Zorgen dat dorpen goed bereikbaar zijn	Het is belangrijk dat mensen makkelijk naar de gemeente Bladel kunnen komen. En dat mensen de dorpen en steden om Bladel heen goed kunnen bereiken. Daarom hebben we bussen die naar Eindhoven en Tilburg rijden. En we hebben autowegen naar alle dorpen, bijvoorbeeld de N284. Wat wil de gemeente doen? De gemeente wil ervoor zorgen dat iedereen in de dorpen kan komen. Je kunt nu met de auto en met de bus makkelijk reizen in onze gemeente. Maar we willen ook snelle fietspaden maken naar de stad. En we willen ervoor zorgen dat er minder files staan op de grote wegen. Ook willen we de buslijnen naar Tilburg en Eindhoven verbeteren. Wat is jouw advies aan de gemeente? • Laat je het schuifje staan? Dan adviseer je de gemeente om te doen wat in de plannen staat. • Zet je het schuifje naar rechts? Dan adviseer je dat de gemeente meer moet doen om te zorgen dat iedereen in de dorpen kan komen. Bijvoorbeeld door genoeg parkeerplaatsen te houden in de dorpen. Ook als dat ervoor zorgt dat we minder huizen kunnen bouwen. Of dat we parkeerplaatsen bouwen op de plek van natuur. • Zet je het schuifje naar links? Dan adviseer je de gemeente om minder te doen om de dorpen bereikbaar te maken. Dat kan ervoor zorgen dat de bus minder vaak rijdt. Of dat je op minder plekken je auto kan parkeren. Of je bent langer onderweg.
Meer huizen bouwen	Er zijn te weinig huizen in Nederland. Ook in gemeente Bladel kunnen veel inwoners moeilijk een woning vinden. Vooral de vraag naar huizen voor een of twee personen is erg groot. Starters en senioren kunnen moeilijk een woning vinden. Wat wil de gemeente doen? De gemeente wil dat alle inwoners een woning kunnen vinden die bij ze past en die ze kunnen betalen. De gemeente wil daarom tot en met 2040 in totaal 2.900 nieuwe woningen bouwen. 40 procent van die woningen worden sociale huurwoningen. Hier kunnen mensen met een laag inkomen wonen. Wat is jouw advies aan de gemeente? • Laat je het schuifje staan? Dan adviseer je de gemeente om te doen wat er in de plannen staat.

	• Zet je het schuifje naar rechts? Dan adviseer je de gemeente om nog meer woningen te bouwen. En dit nog sneller te doen. Bijvoorbeeld door de nieuwbouwplannen sneller uit te voeren. Of door vaker te kiezen voor gebouwen met appartementen. Of door op meer plekken te bouwen. Ook als dat ten koste gaat van bijvoorbeeld landelijk gebied. • Zet je het schuifje naar links? Dan adviseer je de gemeente om minder extra woningen te bouwen. En dit minder snel te doen. In 2040 hebben we dan niet 2.900 nieuwe woningen gebouwd. Hierdoor zullen minder inwoners een woning vinden die bij ze past.
Meer groene energie maken	We willen in de gemeente onze CO2-uitstoot verminderen. We kunnen dat doen door zelf meer groene energie te gebruiken. Wat wil de gemeente doen? De gemeente wil de CO2-uitstoot verminderen. We willen onze uitstoot met 49% verminderen in 2030. En dat we in 2050 95% minder uitstoten, vergeleken met 1990. We gaan groene energie maken met zonnepanelen op daken. En we gaan nadenken over zonnenvelden en windmolens. Maar als we dat doen, moeten we ook zonnepanelen op daken blijven leggen. Wat is jouw advies aan de gemeente? • Laat je het schuifje staan? Dan adviseer je de gemeente om te doen wat in de plannen staat. • Zet je het schuifje naar rechts? Dan adviseer je de gemeente om meer te doen om veel groene energie te maken. De gemeente gaat kijken of we grote zonnenvelden of windmolenparken kunnen maken. • Zet je het schuifje naar links? Dan adviseer je de gemeente om minder te doen voor groene energie. De gemeente moet zorgen dat er geen grote zonnenvelden of windmolenparken komen. Dat kan ervoor zorgen dat we onze CO2-uitstoot te langzaam verminderen. We stoten dan in 2030 nog te veel CO2 uit.
Meer bouwen binnen de kernen	Wat wil de gemeente doen? De gemeente wil met name in de dorpskernen van Hapert en Bladel compacter bouwen. Dat doen we bijvoorbeeld door er hoogbouw neer te zetten. En aan de randen van de dorpskernen willen we nieuwe huizen zetten. Buiten de randen van de dorpskernen bouwen we geen nieuwe woningen. Wat is jouw advies aan de gemeente? • Laat je het schuifje staan? Dan adviseer je de gemeente om te doen wat er in de plannen staat. • Zet je het schuifje naar rechts? Dan adviseer je de gemeente om zo compact mogelijk te bouwen. De gemeente probeert dan meer woningen te bouwen binnen de dorpskernen. Bijvoorbeeld in hoogbouw. In het buitengebied komen er dan minder woningen bij. • Zet je het schuifje naar links? Dan adviseer je de gemeente om vooral aan en buiten de randen van de dorpen te bouwen. De gemeente zal vooral proberen om woningen te bouwen aan de randen van de dorpskernen. Hierdoor worden de wijken groter en komt er minder hoogbouw. Het landelijk gebied wordt hierdoor kleiner.

Meer ruimte maken voor fietsers en voetgangers	Fietsen en lopen is een gezonde manier om te reizen. Wat wil de gemeente doen? De gemeente wil dat iedereen kan reizen in de dorpen. Ook als je fietst of loopt. De gemeente maakt meer ruimte voor fietsers en voetgangers. We maken bijvoorbeeld fietspaden breder. En voetgangers krijgen voorrang in het centrum van het dorp en in de woonwijk. Wat is jouw advies aan de gemeente? • Laat je het schuifje staan? Dan adviseer je de gemeente om te doen wat in de plannen staat. • Zet je het schuifje naar rechts? Dan adviseer je de gemeente om voetgangers en fietsers belangrijker te maken dan de auto's. Dat betekent dat auto's niet in winkelstraten mogen komen. En dat er minder plek is om te parkeren. Ook als dat ervoor zorgt dat je met de auto op minder plekken kunt komen. • Zet je het schuifje naar links? Dan adviseer je de gemeente om voetgangers en fietsers minder belangrijk te maken. De situatie blijft dan hetzelfde. Auto's mogen dan in winkelstraten komen. En er zijn genoeg parkeerplaatsen. Dat zorgt voor minder natuur. En misschien is het minder veilig voor fietsers en voetgangers.
Zorgen voor meer groen in de wijk	Bomen, struiken en planten zijn goed voor een gezonde leefomgeving. Ze zorgen voor koelte als het erg heet is. En ze kunnen water beter opvangen als het veel regent. Dat is fijn, want het is steeds vaker heel erg heet. En het regent steeds vaker heel hard. Wat wil de gemeente doen? De gemeente wil zorgen voor een groene leefomgeving. We zetten overal meer bomen, planten en struiken neer. De gemeente wil dat in elk nieuwbouwplan staat dat minimaal 20% van de ruimte groen wordt. Wat is jouw advies aan de gemeente? • Laat je het schuifje staan? Dan adviseer je de gemeente om te doen wat in de plannen staat. • Zet je het schuifje naar rechts? Dan adviseer je de gemeente om te zorgen voor meer groen in de wijk. Nieuwbouw mag alleen als minstens 20% van de ruimte groen wordt. Dat zorgt ervoor dat het koeler blijft in wijken. En dat we minder wateroverlast hebben. Het kan er ook voor zorgen dat bouwen duurder wordt. Of dat bouwen langzamer gaat. • Zet je het schuifje naar links? Dan adviseer je de gemeente om minder te doen voor groen in de wijk. Bijvoorbeeld dat we niet eisen dat 20% van de ruimte groen is. Dan kunnen we sneller nieuwe dingen bouwen. Maar het kan ook zorgen dat het heter wordt in wijken. En dat we meer last krijgen van water.
Winkelcentra aantrekkelijker maken	Wat wil de gemeente doen? De gemeente wil meer bomen, struiken en planten in de winkelcentra plaatsen. En minder autoverkeer toestaan. Dan zijn de winkelcentra aantrekkelijker en veiliger.

	Wat is jouw advies aan de gemeente? • Laat je het schuifje staan? Dan adviseer je de gemeente om te doen wat in de plannen staat. • Zet je het schuifje naar rechts? Dan adviseer je de gemeente om de winkelcentra nog aantrekkelijker te maken. En daar nog meer tijd en geld aan te besteden. De gemeente kan de winkelcentra groener, veiliger en gezelliger maken. De gemeente kan bijvoorbeeld de Sniederslaan in Bladel extra snel verbeteren. • Zet je het schuifje naar links? Dan adviseer je de gemeente om minder tijd en geld uit te geven aan de winkelcentra.
Zorgen voor meer banen	Er zijn veel bedrijven in de gemeente Bladel. Dit zijn vooral bedrijven die producten maken. Door deze bedrijven zijn er veel banen in de gemeente. Wat wil de gemeente doen? Bedrijven zorgen voor banen. En banen zorgen ervoor dat veel mensen genoeg geld hebben om van te leven. De gemeente Bladel wil dat er meer bedrijven komen in de gemeente. Daarvoor wijst de gemeente plekken aan waar de bedrijven zich kunnen vestigen. En waar ze kunnen blijven. In sommige soorten bedrijven is er veel werk. We willen vooral deze bedrijven helpen om zich hier te vestigen. Wat is jouw advies aan de gemeente? • Laat je het schuifje staan? Dan adviseer je de gemeente om te doen wat er in haar plannen staat. • Zet je het schuifje naar rechts? Dan adviseer je de gemeente om nog meer bedrijven te stimuleren om naar de gemeente Bladel te komen. En zo te zorgen voor nog meer banen. Bijvoorbeeld door bedrijven meer de ruimte te geven om uit te breiden. Of door nieuwe plekken aan te wijzen waar bedrijven zich kunnen vestigen. Ook al is er daardoor minder ruimte voor huizen of landbouw. • Zet je het schuifje naar links? Dan adviseer je de gemeente om minder bedrijven te stimuleren naar de gemeente Bladel te komen. Bedrijven krijgen dan minder ruimte om zich hier te vestigen. Of om te groeien. Hierdoor kan het aantal banen in de gemeente minder worden.
Boeren helpen met veranderingen	Op het platteland van Bladel verandert er nu veel. Steeds meer boeren met koeien, varkens of geiten stoppen met hun bedrijf. En er zijn boeren die zoeken naar een nieuwe manier van werken. Wat wil de gemeente doen? De gemeente Bladel gaat boeren helpen om te veranderen met hun bedrijf. Dat betekent bijvoorbeeld dat de gemeente boeren helpt met tijd en geld om een nieuwe manier van werken te vinden. Gaan boeren op een andere manier werken? Dan is dat beter voor de natuur en het klimaat. En ook voor de gezondheid van de bodem en het water. Maar de gemeente helpt ook als de boeren iets heel anders gaan doen op hun erf. Wat is jouw advies aan de gemeente? • Laat je het schuifje staan? Dan adviseer je de gemeente om te doen wat in de plannen staat.

	• Zet je het schuifje naar rechts? Dan adviseer je de gemeente om meer tijd en geld uit te geven om boeren te helpen met veranderen. Dit betekent bijvoorbeeld dat boeren anders moeten gaan werken. De gemeente geeft bijvoorbeeld meer geld uit om de boeren te helpen met veranderen. Het wordt dan makkelijker om in je bedrijf andere dingen te gaan doen. Daardoor hoeven boeren niet te stoppen met hun bedrijf. En is het beter voor de natuur en het klimaat. • Zet je het schuifje naar links? Dan adviseer je de gemeente om boeren minder te helpen met veranderen. Ze moeten dan zelf besluiten of ze anders gaan werken. Daardoor veranderen de bedrijven misschien langzamer. En dan duurt het langer voordat de landbouw beter wordt voor het de natuur en het klimaat. En boeren moeten misschien eerder stoppen met hun bedrijf.
Zorgen voor voldoende voorzieningen, bijvoorbeeld scholen, sportplekken en huisartsen	Alle dorpen in de gemeente hebben goede basisvoorzieningen, zoals basisscholen, gemeenschapshuizen en sportplekken. Huisartsen zijn er in Bladel, Hapert en Hoogeloon. Wat wil de gemeente doen? De gemeente wil dat er evenveel voorzieningen per inwoner blijven. Komen er meer mensen in onze gemeente wonen? Dan zorgen we dat het aantal voorzieningen meegroeit. Wat is jouw advies aan de gemeente? • Laat je het schuifje staan? Dan adviseer je de gemeente om te doen wat er in de plannen staat. • Zet je het schuifje naar rechts? Dan adviseer je de gemeente dat er meer voorzieningen moeten komen. Groeit het aantal inwoners? Dan groeit het aantal en de voorzieningen harder. • Zet je het schuifje naar links? Dan adviseer je de gemeente om minder te doen voor voorzieningen. Dat kan betekenen dat er scholen of zorginstellingen verdwijnen.

Bijlage 2. Welke argumenten geven deelnemers voor hun keuzes?

Na het maken van hun keuze voor minder inspanning, plannen volgen of meer inspanning konden deelnemers optioneel hun keuze motiveren. Voor elk doel hebben rond de 300 deelnemers van deze mogelijkheid gebruik gemaakt. Deze geschreven toelichtingen geven inzicht in het waarom achter hun keuzes. We hebben voor elk doel al deze motivaties gelezen en de meest voorkomende argumenten uitgelicht, waarmee een overzicht wordt gegeven van de verschillende perspectieven in de gemeente over een bepaald thema. We geven hieronder per doel een overzicht van de top vijf meest genoemde perspectieven, aangevuld met illustratieve quotes. Met sterretjes is een indicatie gegeven van de relatieve frequentie van de argumenten binnen een doel.

Zorgen voor meer groen in de wijk

Argument bij 'meer inspanning' Illustratie	Frequentie	Argument bij 'plannen volgen'	Illustratie	Frequentie	Argument bij 'minder inspanning'	Illustratie	Frequentie
Groen is belangrijk voor klimaat. Belangrijk met het oog op klimaatverandering	<i>"Er zijn plekken waar nog groen bij kan. Dit zorgt indien juist gekozen voor biodiversiteit, afname van hittestress, en vermindering van wateroverlast."</i> ★★★★★	Er is al voldoende groen in de wijken	<i>"Wij zijn in de gemeente Bladel gezegend met veel groen. Meer mag, maar moet niet."</i> ★★★★★	Er is al genoeg groen in de wijken	<i>"Er is meer dan genoeg groen in de wijken, mensen die graag groen zien die gaan eerder naar een bos. Voldoende parkeer gelegenheid in een wijk is veel belangrijker. ★ Ipv een pleintje met bomen en groen kan er beter een pleintje zijn met speel gelegenheid voor de kinderen."</i>		
Een groene omgeving maakt mensen gezonder en gelukkiger. Een aantrekkelijke leefomgeving heeft een positief effect op de gemoedstoestand	<i>"Groen geeft gezonde luchtkwaliteit. Het reduceert stikstof en geeft zuurstof. Ook brengt het een gezellige sfeer met zich mee. Het geeft rust en biedt ontspanning."</i> ★★★★★	Groen heeft een positief effect op de leefomgeving, doordat het de luchtkwaliteit verbetert, verkoelend werkt en rust uitstraalt	<i>"De leef omstandigheden vergen meer groen. De lucht kwaliteit moet verder verbeteren."</i> ★★★	Groen wordt niet goed onderhouden, waardoor het niet aantrekkelijk is	<i>"Veel groen vergt onderhoud, en dat laat echt te wensen over. Een schande hoe het erbij ligt in het centrum. Dus zo weinig mogelijk groen. Bomen rond het marktplein kan wel b.v. Wel een beetje groen maar onderhoudsarm, is echt de max. Meer niet."</i> ★		
Groen in de wijk verbetert de leefbaarheid en leef comfort doordat rust en comfort geeft. Groen biedt ruimte om te wandelen, ontspannen en voor jeugd om te spelen	<i>"Voor de leefbaarheid is dit zeker van belang. Met name ruimte voor kinderen om veilig te spelen."</i> ★★★	Groen vergt veel onderhoud. Beheer van het huidige groen is al niet goed	<i>"Mooi maar het vergt ook onderhoud en is daar genoeg geld voor?"</i> ★				
Groen is belangrijk voor biodiversiteit en natuur	<i>"Groen is belangrijk voor de biodiversiteit."</i> ★★★	Het groen in de wijk moet anders ingevuld worden: meer natuurlijk en biodivers	<i>"Vooral veel natuurlijker groen. Aan aangeharkte perkjes en gras hebben we niets."</i> ★				
Groen is mooi en draagt bij aan fijne sfeer en dorps gevoel	<i>"Meer groen is altijd en overal belangrijk."</i> <i>"Groen in je dorp/wijk maakt het aantrekkelijk zowel om er te wonen, te recreëren en te verblijven."</i> ★★★						

Meer groene energie maken

Argument bij 'meer inspanning'	Illustratie	Frequentie	Argument bij 'plannen volgen'	Illustratie	Frequentie	Argument bij 'minder inspanning'	Illustratie	Frequentie
Meer groene energie is belangrijk voor het klimaat, milieu en toekomstige generaties	<i>"Duurzaamheid vind ik super belangrijk. Zodat onze kleinkinderen over 50 jaar ook nog een fijne leefplek hebben."</i>	★★★★★	De huidige plannen zijn voldoende	<i>"Zijn goede plannen voor."</i>	★★★★	Windmolens en/of zonnevelden tasten het landschap, de natuur en milieu aan (zon op dak niet)	<i>"Geen zonneparken en windmolens! Erg slecht voor de dieren en natuur. Alleen zonnepanelen op de daken."</i>	★★
Help de inwoner en ondernemers met zon op dak, energieopslag en energiebesparing en laat dit aan hen ten goede komen	<i>"Onbegrijpelijk eerst zonnepanelen promoten en nu boete aankondigen en de saldering afbouwen."</i>	★★★★	Het maken van groene energie is niet aan de gemeente zelf. Ondersteun inwoners en ondernemers wel.	<i>"Belangrijk maar niet voor een gemeente. Wel ondersteunen."</i>	★★★	Het maken van groene energie is niet aan de gemeente zelf. Ondersteun inwoners en ondernemers wel (met zon op dak, energie opslag en energiebesparing)	<i>"Nee, mensen stimuleren zelf meer groene energie op te wekken en opslag hiervan betaalbaar te maken."</i>	★★
Noodzakelijk om toekomstige doelen te behalen	<i>"Gezien de te halen doelen in de toekomst noodzakelijk."</i>	★★	Groene energie is belangrijk voor milieu en de toekomst	<i>"Groene energie is belangrijk zeker voor de toekomst."</i>	★★★	Er is onvoldoende ruimte op het elektriciteitsnet. Meer groene energie opwekken is nutteloos	<i>"Geen noodzaak en energienetwerk is al overbelast door terug levering."</i>	★★
Zelf groene energie maken zorgt voor minder afhankelijkheid	<i>"Belangrijk om minder afhankelijk te worden van derde landen. Boeren kunnen hier bij helpen met zonnepanelen, windmolens en mestvergisting."</i>	★	Respecteer de natuur, het landschap, het dorpse karakter en beperk overlast	<i>"Ja maar windmolens is achterhaald en lelijk in landschap schadelijk voor natuur."</i>	★★	Windmolens en/of zonnevelden nemen teveel ruimte in beslag (zon op dak niet)	<i>"Ik ben niet voor meer zonnepanelen op landbouwgrond. Wel voor meer zonnepanelen op daken van bedrijven en langs snelweg. Bladel zet helaas vooral in op het verkeerde."</i>	★
			Zorg voor ruimte op het elektriciteitsnetwerk	<i>"Zorg dat het elektriciteitsnetwerk op orde is."</i>	★	We hoeven niet voorop te lopen met de groene energie	<i>"Eerst afwachten wat technische oplossingen in de toekomst opleveren en niet het beste jongentje van de klas zijn."</i>	★

Meer ruimte maken voor fietsers en voetgangers

Argument bij 'meer inspanning'	Illustratie	Frequentie	Argument bij 'plannen volgen'	Illustratie	Frequentie	Argument bij 'minder inspanning'	Illustratie	Frequentie
Fiets- en wandelpaden zijn nu niet veilig door snelheidsverschillen en slecht ingerichte routes	<i>"Op sommige plekken is het onveilig. Met name rond onze basisschool en MFA en de winkels ontstaan er soms gevaarlijke situaties."</i>	★★★★★	De huidige ruimte en voorzieningen voor voetgangers en fietsers is voldoende	<i>"Ruimte hiervoor is belangrijk, maar ik vind dat dit op dit moment voldoende is."</i>	★★★★	Er is al voldoende ruimte voor fietsers en voetgangers	<i>"Er zijn al meer dan genoeg fiets en wandelpaden."</i>	★★★
Er ligt te veel prioriteit bij de auto, wat niet wenselijk is. De auto moet niet meer centraal staan	<i>"Mobiliteit is meer dan alleen autoverkeer. Veel verplaatsingen van woning naar voorziening zijn prima te maken met de fiets of te voet. Zorg dat dit ook goed gefaciliteerd wordt."</i>	★★★★	De veiligheid voor zowel fietsers als voetgangers moet worden verbeterd	<i>"Meer ruimte denk ik niet wel veiliger, de mensen op de hoogte brengen e houden en handhaven van de regels. Voetpaden zijn geen fietspaden en zeker niet in de kernen."</i>	★★★	Er is genoeg ruimte voor fietsers en voetgangers. Focus wel op veiligheid.	<i>"Is al goed geregeld, Domineespad naar Duizel verdiend overgins wel aandacht. dit word echt gevaarlijk!"</i>	★
In verband met klimaatdoelstellingen en bereikbaarheid in de toekomst moet er een mobiliteitstransitie komen waarbij fietsen en lopen centraal staat	<i>"In verband met klimaat doelstellingen zullen we het gebruik van de auto terug moeten dringen. Dus wat mij betreft meer investeren in de Fiets, en OV."</i>	★★★	Fietsen (en lopen) moet gestimuleerd worden vanwege de voordelen met betrekking tot milieu en gezondheid ten opzichte van de auto.	<i>"Belangrijk dat de fiets een prima vervoermiddel is ipv auto."</i>	★★★	Vanwege praktische overwegingen hoeven fietsers niet per se voorrang te hebben op auto's	<i>"Fietsers hoeven geen voorrang te hebben op auto's, aangezien het niet praktisch is als je auto niet in het centrum kunt parkeren en veel dingen wilt kopen."</i>	★
Verplaatsen op de fiets of te voet is goed, omdat het gezond is, goed voor het milieu en de druk op het verkeerssysteem kan verminderen	<i>"We hebben een mooie omgeving. Fiets en wandelroutes stimuleren toerisme en inkomsten. Daarnaast is het goed voor vervoer van dorp naar dorp. En goed voor de mentale gezondheid."</i>	★★★	Fietspaden (in bossen) moeten breder worden gemaakt en gescheiden worden van wandelpaden.	<i>"De fietspaden in de bossen zijn vaak erg smal, soms zijn fietspaden gecombineerd met wandelpaden."</i>	★			
Er zijn betere fietspaden nodig en meer, omdat het buitengebied niet goed bereikbaar is. Huidige paden zijn te smal voor duo fietsen, e-bikes of rollators	<i>"Meer en meer mensen gaan met de (soms snelle) fiets. Maak daar meer ruimte voor door meer en brede fietspaden aan te leggen."</i>	★★★★	Er moet meer aandacht worden besteed aan onderhoud van bestaande fietspaden.	<i>"Heel belangrijk is om de bestaande fietspaden heel veel beter te onderhouden. De brandnetels hangen half op het fietspad. Zo te zien word er eigenlijk nooit onderhoud gepleegd...."</i>	★			

Zorgen dat dorpen goed bereikbaar zijn

Argument bij 'meer inspanning'	Illustratie	Frequentie	Argument bij 'plannen volgen'	Illustratie	Frequentie	Argument bij 'minder inspanning'	Illustratie	Frequentie
Bereikbaarheid is belangrijk voor leefbaarheid	"Goede infrastructuur is van groot belang. Daarnaast openbaar vervoer beter inzetten om de kleine kernen leefbaar te houden"	★★★★	Huidige situatie en plannen zijn goed	"Bereikbaarheid is goed, dan met name op langzaam verkeer en openbaar vervoer. Er zijn hier niet dusdanige problemen dat er veel in infrastructuur geïnvesteerd dient te worden."	★★★	Er is ruim voldoende bereikbaarheid	"Zijn ze al. Niet meer wegen"	★
Openbaar vervoer moet verbeterd worden	"Openbaar vervoer tussen de kernen laat te wensen over. Vooral voor jongeren en ouderen schiet dit flink te kort."	★★★	Noodzaak van goed openbaar vervoer	"Goed openbaar vervoer is belangrijk."	★★			
Wegen en fietspaden moeten verbeterd worden	"Veel mensen werken in de regio dus moeten door de kernen reizen. Dit moet dus goed en veilig mogelijk gemaakt worden. Zowel fiets als gemotoriseerd vervoer."	★★★	Bereikbaarheid moet niet doorslaan	"Natuurlijk, maar niet ten koste van. Probeer de mensen te ontmoedigen om voor een paar kilometer telkens weer die auto te nemen."	★			
Huidige doorstroom moet verbeterd worden	"Zorgen dat de doorstroom van woon, werkverkeer naar snelwegen beter is."	★★★	Kritiek op specifieke problemen en knelpunten	"Goed zoals het is. Oversteek van uitgang Bladel over provinciale weg moet wel echt iets gebeuren. Als fietser is het alles behalve veilig (uit ervaring)"	★			
Zorgen over specifieke problemen en knelpunten	"Met name de verzadiging en veiligheid van de N284 baart zorgen en verdient aandacht."	★★						

Boeren helpen met veranderingen

Argument bij 'meer inspanning'	Illustratie	Frequentie	Argument bij 'plannen volgen'	Illustratie	Frequentie	Argument bij 'minder inspanning'	Illustratie	Frequentie
Boeren verdienen hulp bij noodzakelijke veranderingen en een perspectief	"Boeren verdienen hulp bij hun veranderingen. Dit zijn ingrijpende processen voor hun en hun gezin."	★★★★	Geen taak voor de gemeente, laat het over aan landelijk beleid	"Denk niet dat dit een gemeentelijke taak is maar vooral een taak van de landelijke politiek."	★★★★	Boeren zijn zelf verantwoordelijk en moeten zelf hun bedrijfsvoering regelen	"Ondernemers moeten ondernemen. Zijn met subsidie etc. al veel te veel in de watten gelegd."	★★★
Boeren zijn belangrijk	"De agrarische sector voorziet enorm veel werk naast het boeren bedrijf. Ben zuinig op de boer en zorg dat hij duurzaam en gezond voedsel kan blijven produceren wat uit onze eigen streek komt."	★★★	Boeren zijn zelf verantwoordelijk en moeten zelf hun bedrijfsvoering regelen	"Deze zijn financieel zo gezond dat ze zelf hun eigen boontjes wel kunnen doppen."	★★★	De boerensector moet hetzelfde worden behandeld als alle andere sectoren	"Waarom krijgen boeren hulp? Andere sectoren krijgen ook geen financiële hulp."	★★
Belangrijk om de overstap naar duurzame landbouw te maken	"Meer biologisch gaan boeren met veel meer biodiversiteit."	★★	Boeren verdienen hulp bij noodzakelijke veranderingen en een perspectief	"Zorgen dat er goede afspraken zijn hoe het moet en niet allemaal regeltjes maken waar een boer niet mee vooruit kan."	★★★	Geen taak voor de gemeente, laat het over aan landelijk beleid	"Hier is de landelijke overheid al mee bezig."	★★
Verminder stankoverlast en vervuiling	"Bladel heeft heel veel last van de stank en vervuiling van een hele kleine groep mensen die amper iets aan de economie bijdragen."	★★	Er is geen reden voor boeren om te veranderen	"Boeren hoeven niet te veranderen, de samenleving moet meer respect voor de boeren hebben."	★	Laat de boeren boer zijn	"Laat ze lekker boer zijn."	★
Boeren horen bij Bladel en omgeving	"Ik weet er niets van maar het zou zonde zijn als er veel boeren zouden verdwijnen het hoort bij ons dorp."	★	Er is al voldoende aandacht voor boeren	"Er is voldoende aandacht voor boeren."	★	Niet gezond en goed voor milieu	"Grote megastallen zijn niet gezond."	★

Zorgen voor meer banen

Argument bij 'meer inspanning'	Illustratie	Frequentie	Argument bij 'plannen volgen'	Illustratie	Frequentie	Argument bij 'minder inspanning'	Illustratie	Frequentie
Werken dichtbij huis is prettig en goed voor mobiliteit en milieu	<i>"Dicht bij werk kunnen wonen is zeer prettig."</i>	★★★	Er zijn (meer dan) genoeg banen	<i>"Er is eerder een tekort aan arbeidskrachten dan aan banen."</i>	★★★★★	Er zijn (meer dan) genoeg banen	<i>"Er zijn al te weinig mensen om het werk te doen dat er nu is."</i>	★★★★★
Als er meer mensen komen wonen, zijn er ook meer banen nodig	<i>"Meer mensen = meer banen."</i>	★★	Werkgelegenheid is geen taak van de gemeente	<i>"Dat vind ik niet perse een taak van de gemeente."</i>	★★★★	Werkgelegenheid is geen taak van de gemeente	<i>"Laat dat vooral aan de markt zelf over."</i>	★★
Banen bieden een toekomstperspectief	<i>"Voor alle generaties toekomst veilig stellen."</i>	★	Koppel het aantal banen aan het aantal inwoners	<i>"Meer banen is niet nodig als dit inhoud dat we werknemers elders vandaan moeten halen."</i>	★★	Zorg in plaats van extra banen voor goede infrastructuur en bereikbaarheid.	<i>"Zorgen voor goede infrastructuur en bereikbaarheid van industriegebieden prima. De N284 is in dit opzicht een drama."</i>	★
Banen zijn economisch gezien belangrijk	<i>"Banen zijn belangrijk om er voor te zorgen dat we niet in armoede vervallen."</i>	★	Banen zijn economisch gezien belangrijk	<i>"Banen leveren de voeding voor ons welzijn. Daarom op peil houden van die voeding."</i>	★			
Er moet een aantrekkelijk klimaat zijn voor ondernemers om zich te vestigen	<i>"Vooral kleine en middelgrote bedrijven aantrekken."</i>	★						

Zorgen voor voldoende voorzieningen, bijvoorbeeld scholen, sportplekken en huisartsen

Argument bij 'meer inspanning'	Illustratie	Frequentie	Argument bij 'plannen volgen'	Illustratie	Frequentie	Argument bij 'minder inspanning'	Illustratie	Frequentie
Gemeenschapsvoorzieningen zijn belangrijk voor de leefbaarheid	<i>"Heel belangrijk voor ieders gezondheid en welzijn. Een dorp moet allround voorzieningen hebben"</i>	★★★★★	Voldoende voor huidig inwonersaantal, moet meegroeien	<i>"Zolang de gemeente meegroeit in de voorzieningen qua inwonersaantal, dan is het te volgen beleid oké."</i>	★★★	Er zijn al meer dan genoeg voorzieningen	<i>"Is redelijk voorzien"</i>	★
Gezondheidszorg, met name huisartsen, zijn belangrijk voor het dorp	<i>"Fysio, huisarts en tandarts moeten voldoende in de kernen aanwezig blijven"</i>	★★★★★	Huidige situatie is goed	<i>"Er zijn nu voldoende voorzieningen."</i>	★★			
Onderwijsvoorzieningen zijn belangrijk voor het dorp	<i>"Alle kinderen hebben recht op een goede onderwijsplek."</i>	★★★★						
Zorg voor goede basisvoorzieningen in de dorpskernen	<i>"Basisvoorzieningen behoren op korte afstand beschikbaar te zijn"</i>	★★★★						
Zorg voor voldoende en passende voorzieningen voor een groeiende en vergrijzende bevolking	<i>"De gemeenschap als geheel verouderd maar groeit tegelijkertijd ook en dat vraagt daarom om goede voorzieningen op gebied van onderwijs, sport, huisartsen en maatschappelijke betrokkenheid van de inwoners."</i>	★★★★						

Winkelcentra aantrekkelijker maken

Argument bij 'meer inspanning'	Illustratie	Frequentie	Argument bij 'plannen volgen'	Illustratie	Frequentie	Argument bij 'minder inspanning'	Illustratie	Frequentie
Belangrijk voor leefbaarheid	<i>"Winkelcentra zijn belangrijk voor de leefbaarheid van de verschillende dorpen zeker voor de lange termijn."</i>	★★★★★	Prima zoals het nu is, niet meer voorzieningen nodig	<i>"Voorzieningen zijn op niveau. Zo laten."</i>	★★★★	Extra voorzieningen zijn geen prioriteit	<i>"Winkels zijn bijzaak."</i>	★★
Meer keuze aan winkels/ supermarkten is wenselijk	<i>"Meer keuzes krijgen in het winkelaanbod. Lidl of Aldi erbij."</i>	★★★	Als er een winkelcentrum is zoals in Haper en Bladel, zorg dat het aantrekkelijk is (geen leegstand en goede parkeermogelijkheden)	<i>"Lijkt mij in Hapert niet eenvoudig is pas gerenoveerd. Centrum mag wel wat leuker aangekleed worden. Zeker in de zomer gebrek aan parkeerplaatsen."</i>	★★★	Kan worden overgelaten aan de markt	<i>"Is marktwerking."</i>	★★
Zorg dat winkelcentra aantrekkelijk zijn (geen leegstand en goede parkeer-mogelijkheden)	<i>"Vooral gemeentehuis en posthof hoek is een doorn in het oog."</i>	★★★	Laat verantwoordelijkheid ook deels aan de markt	<i>"Misschien kunnen winkeliers zelf ook iets doen !!!"</i>	★★	Focus wel op het behoud van een kern	<i>"Wel belangrijk dat er een kern blijft waar iets georganiseerd mag worden zonder veel obstakels en onbetaalbare regels."</i>	★
Winkelcentra zorgen voor werkgelegenheid en lokale inkomsten	<i>"Zorgen dat inwoners meer in eigen woonplaats gaan kopen i.p.v. via webshops of iets dergelijks Als mensen meer in eigen woonomgeving gaan kopen komen er misschien ook meer banen. Dan snijdt het mes aan beide kanten."</i>	★	Voor elke dorpskern een manier om aan levensmiddelen te komen, maar niet overal een winkelcentrum.	<i>"Voor elke dorpskern een (kleine) supermarkt... Het terugbrengen van de buurtsuper en andere faciliteiten zorgt voor betere leefbaarheid. Heeft een sociale functie."</i>	★	Er zijn nu voldoende voorzieningen aanwezig	<i>"Is voldoende aanwezig."</i>	★
						Houd rekening met parkeergelegenheid voor mensen die uit omliggende dorpen komen voor winkelcentra.	<i>"Is al goed geregeld, parkeer gelegenheden zijn wel noodzakelijk."</i>	★

Meer bouwen binnen de kernen

Argument bij 'meer inspanning'	Illustratie	Frequentie	Argument bij 'plannen volgen'	Illustratie	Frequentie	Argument bij 'minder inspanning'	Illustratie	Frequentie
Er is een tekort aan woningen	<i>"Er zijn veel woningen nodig."</i>	★★★★★	Voorwaarde is dat er alleen wordt gebouwd voor eigen inwoners	<i>"Alleen waar het kan en als het gebeurt voor inwoners uit de eigen kern."</i>	★★★★★	Kernen zijn al vol	<i>"Het wordt gewoon te druk."</i>	★★★
Buitengebied moet worden gespaard (voor landbouw, natuur, sport en ontspanning)	<i>"Buitengebied zoveel mogelijk sparen."</i>	★★★★	Zorg dat de doorstroming op gang komt	<i>"Zorg dat er doorstroming op gang komt en blijft door de bouw van geschikte (kleinere seniorenwoningen) zowel in het duurdere als in het goedkopere segment."</i>	★★★	Bouwen binnen de kernen gaat ten koste van groen	<i>"De kernen moeten juist groener worden, met meer ruimte voor ontspanning. Aanleg van parken."</i>	★★★
Zodat iedereen die dat wilt de mogelijkheid heeft om in het dorp te blijven wonen	<i>"Zodat de jeugd en ieder ander die dat wil in eigen dorp kan blijven wonen."</i>	★★★★	Voorwaarde is dat er rekening wordt gehouden met het groen	<i>"Gebruik de ruimte maar niet ten koste van groen."</i>	★★	Voorkeur voor bouwen buiten de kernen, want daar is ruimte	<i>"Het staat er al stampes vol. Speeltuintjes zijn weg, groen is weg dus als er gebouwd moet worden dan niet in de kern maar op de grens gebieden."</i>	★★
Zodat het dorp toekomstperspectief heeft	<i>"Belangrijk voor het voortbestaan van een dorp dat de jeugd een toekomstperspectief heeft."</i>	★★★	Voorwaarde is dat het dorpse karakter behouden moet worden	<i>"Bang voor teveel huizen of grote gebouwen en verlies van het dorpse karakter."</i>	★★	Kritiek op hoogbouw	<i>"De kernen zijn al behoorlijk vol. Hoogbouw voegt geen sfeer toe."</i>	★
Gebruik de ruimte slim	<i>"Industrie en autodealers op het industrieterrein. Vrijkomende plaatsen prima voor huizen en appartementen."</i>	★	Alleen verdichten als er ook wordt uitgebreid	<i>"Er mag best verdicht worden, maar ook uitbreiden is nodig om aan de woonvraag te kunnen voldoen."</i>	★	Zorgen over leefruimte en woongenot	<i>"Gaat ten koste van woongenot en leefruimte."</i>	★

Meer huizen bouwen

Argument bij 'meer inspanning'	Illustratie	Frequentie	Argument bij 'plannen volgen'	Illustratie	Frequentie	Argument bij 'minder inspanning'	Illustratie	Frequentie
Door bevolkingsgroei zijn er meer woningen nodig	"Lijkt me vanzelfsprekend, woningvraag stijgt en aanbod is erg beperkt."	★★★★★	Zorg vooral voor passende en betaalbare woningen	"Er mogen meer betaalbare en duurzame huizen komen. Grote vrijstaande huizen hoeft niet."	★★★	Passend en betaalbaar maken van woningen heeft prioriteit boven woningbouw	"Niet per se meer huizen bouwen, maar wel zorgen voor meer betaalbare woningen."	★
Bouw huizen voor jongeren, starters en ouderen	"Woningnood bij jongeren verhelpen is van essentieel belang om op termijn een leefbare omgeving te behouden."	★★★★	Houd rekening met bevolkingsgroei, maar ook met bescherming van natuur en dorpse karakter	"Prima ..., maar wel binnen de kernen en niet ten koste van het buitengebied."	★★★	Woningbouw (met name hoogbouw) tast het dorpse karakter aan	"Hoogbouw in de kernen lijkt me niet de juiste en gewenste optie. Hoogbouw is voor steden en niet voor de landelijke dorpen. Behoud ook vooral de karakteristieke dorpse uitstraling in nieuwe wijken."	★
Woningbouw moet geleidelijk gaan om leefbaarheid te waarborgen	"Ja, natuurlijk is het nodig om bij te bouwen, maar niet te veel. Dat gaat ten koste van veel groen en zorgt in veel gevallen tot nog meer problemen wat betreft tekort aan voorzieningen."	★★★★	Woningtekort moet op een andere manier worden opgelost	"Niet nieuwbouw maar boerderijen opsplitsen."	★★			
Een goede doorstroom zorgt voor een gezonde huizenmarkt	"De woningmarkt is nu veel te krap, waardoor doorstroming stagneert."	★★★	Huidige plannen volstaan, hoeft niet meer of minder	"In de plannen zijn de benodigde aantallen opgenomen mag ik hopen."	★★			

